

S

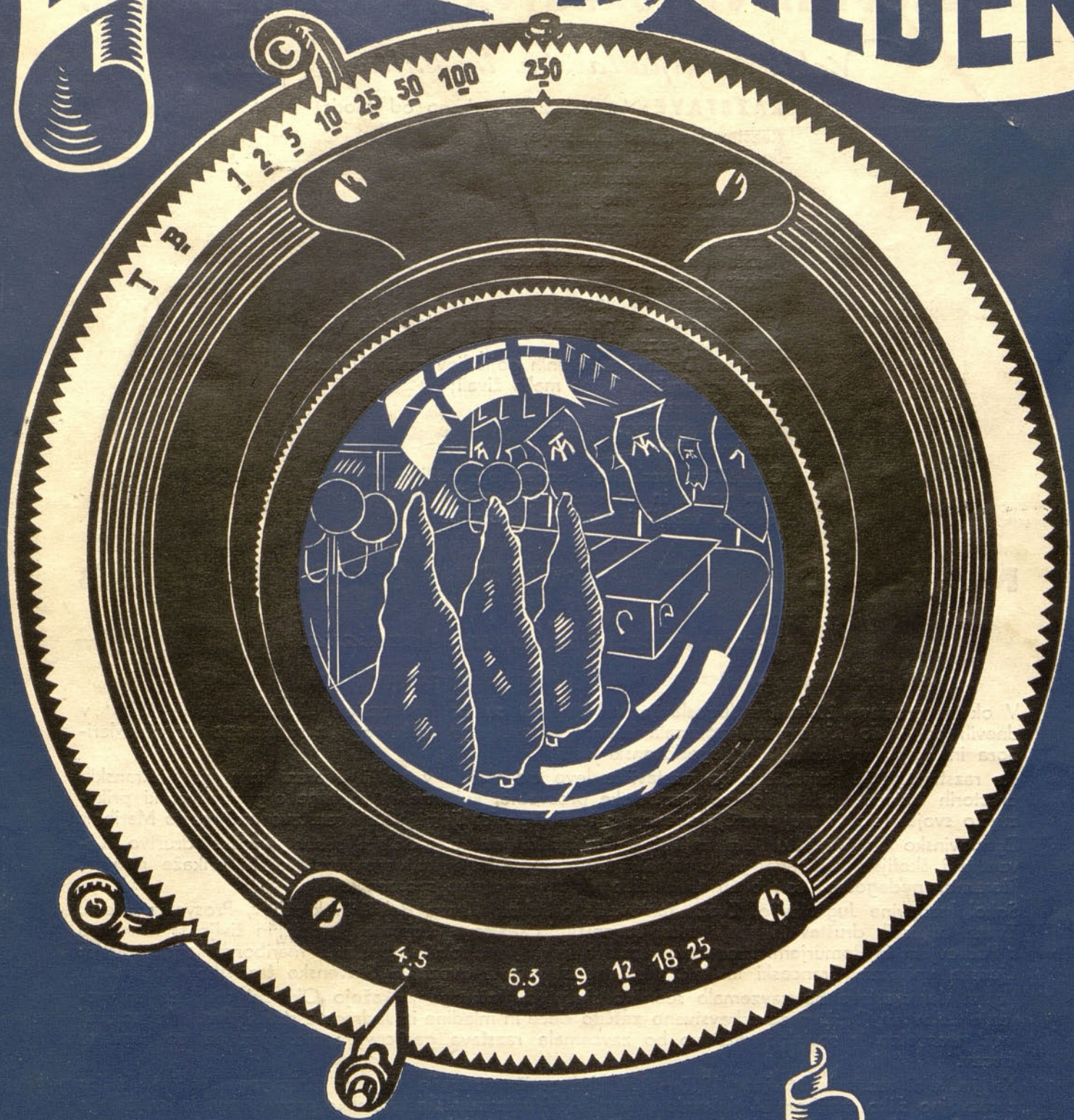
II 1910/7, 1938

000508348, 1

COBISS

MARIBORSKI TEDEN

6. - 15. VIII. 1938

VII. MARIBORSKI TEDEN

od 6. do 15. avgusta 1938

**POD POKROVITELJSTVOM
NJEGOVEGA VELIČANSTVA KRALJA PETRA II.**

Velika gospodarska in kulturna revija

RAZSTAVE: (na razstavišču desno od vhoda)

Razstava tekstilne industrije;
Splošna industrijska razstava;
Velika obrtna razstava;
Poljedelstvo in vinogradništvo;
Velika trgovska razstava;
Razstava: cesta in tujski promet;
Razstava narodnih noš in vezenin;
Fotoamaterska razstava;
Filatelistična razstava;
Vinska razstava s pokušnjo izbranih štajerskih vin;
Čebelarska razstava;
Razstava Društva združenih gojiteljev malih živali;
Razstava društva Rejec malih živali;
Vrtnarska razstava;
Razstava preprog;
Razstava vozil.

Gledališke predstave, koncertne prireditve v mestnem parku in na razstavišču, velike sportne prireditve, veselični park na razstavišču.

NARODNI TABOR 14. VIII. 1938

Jubilejna kulturna razstava

ob prilike proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru.

V okviru proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru se bo na razstavi „Maribor 1918—1938“ v dneh od 6. do 15. avgusta pokazala bilanca prosvetnega, kulturnega in socialnega razvoja Maribora in njegovega zaledja v jugoslovanski dobi.

Na razstavi, ki je nameščena na razstavišču levo od vhoda v veliki dvorani in v vseh stranskih prostorih Uniona, sodelujejo vse mariborske prosvetne, kulturne in socialne organizacije, ki prikazujejo svoje delo in svoj razvoj; obenem s temi organizacijami prireja razstavo tudi mesto Maribor. Zgodovinsko društvo, Študijska knjižnica, Pedagoška centrala, Šolske sestre, Žensko društvo, Lavantinski škofijski ordinariat in Umetniški klub organizirajo kulturno razstavo, ki prikaže prevrat, literarno, pedagoško, šolsko in umetniško delo ter varstvo spomenikov.

Sokol kraljevine Jugoslavije, Zveza fantovskih odsekov, Zveza dekliških krožkov, Prosvetna zveza, Zveza kulturnih društev in Vzajemnost organizirajo razstavo prosvetnega dela in življenja Maribora s Podravjem in Pomurjem. Prosvetno razstavo bodo izpopolnile specialno mariborske organizacije: Ljudska univerza, Francoski krožek, Narodna strokovna zveza in Slovensko trgovsko društvo.

Važen del razstave bo zavzemalo socialno skrbstvo, katerega prikažejo Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Društvo za zdravstveno zaščito dece in mladine in Jadranska straža. Prehodni položaj med prosvetno in socialno razstavo bo zavzemala razstava gasilcev. Samostojna pa bo razstava lovcev.

Na jubilejni razstavi „Maribor 1918—1938“ bo prvič razstavila pri nas državna železnica, ki bo z razvojno sliko mariborskih delavnic državnih železnic združila tudi sliko prosvetnega in kulturnega življenja mariborskih železničarjev v času po svetovni vojni.

Mesto Maribor pa bo nazorno predočilo urbanistični razvoj zelene metropole ob Dravi in tako povežalo kot pokrajinsko-gospodarsko, kulturno in prosvetno središče pokrajine vse gornje razstave v eno organsko zaključeno celoto.

Revija

VII. MARIBORSKEGA TEDNA

OD 6. DO 15. AVGUSTA 1938.

IZDAJA „MARIBORSKEGA TEDNA“.

TISKALA PODRAVSKA TISKARNA, MARIBOR. — PREDSTAVNIK LOJZE STRAŠNIK, MARIBOR.

II 1940 / 7
1938
92342

VII. MARIBORSKI TEDEN

Narodni tabor in jubilejna kulturna razstava

ob priliki proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

od 6. do 15. avgusta 1938

POD POKROVITELJSTVOM

NJEGOVEGA VELIČANSTVA KRALJA PETRA II.

Častni predsednik:

Dr. Anton Korošec, minister notranjih del;

Častni odbor:

Dr. Milan Vrbanić, minister trgovine in industrije, Beograd;

Dr. Miha Krek, minister brez listnice, Beograd;

Dr. Marko Natlačen, ban dravske banovine, Ljubljana;

Dr. Albert Kramer, minister n. r. in senator, Ljubljana;

Dr. Gregorij Rožman, knezoškof ljubljanski, Ljubljana;

Dr. Ivan Jožef Tomažič, knezoškof lavantinski, Maribor;

Div. gen. Djordje Lukić, komandant drav. div. oblasti, Ljubljana;

Brig. gen. Čedomir Stanojlović, komandant mesta, Maribor;

Avgust Sedlar, direktor dravske finančne direkcije, Ljubljana;

Dr. Anton Vagaja, direktor direkcije pošte in brzojava, Ljubljana;

Dr. Fran Bončina, direktor železniške direkcije, Ljubljana;

Dr. Juro Adlešič, predsednik Mestne občine Ljubljana;

Dr. Alojzij Juvan, predsednik Mestne občine Maribor;

Alojzij Mihelčič, predsednik Mestne občine Celje;

Dr. Alojzij Remec, predsednik Mestne občine Ptuj;

Viktor Grčar, bivši predsednik Mestne občine Maribor;

Dr. Josip Leskovar, bivši predsednik Mestne občine Maribor;

Dr. Franjo Lipold, bivši predsednik Mestne občine Maribor;

Nande Novak, predsednik Županske zveze, Kamnik;

Dr. Rado Kušej, rektor Univerze Kralja Aleksandra v Ljubljani;

Dr. Franc Kovačič, predsednik Zgodovinskega in muzejskega društva, Maribor;

Engelbert Gangl, prvi podstarosta Sokola kraljevine Jugoslavije, Beograd;

Dr. Stanislav Žitko, predsednik Zveze fantovskih odsekov, Ljubljana;

Ivan Jelačin, predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, Ljubljana;

Martin Steblovnik, predsednik Kmetijske zbornice, Ljubljana;

Lovro Jakomin, predsednik Delavske zbornice, Ljubljana;

Dr. Anton Kodre, starešina Vseslovenske gasilske zveze in Gasilske zajednice, Ljubljana;

Dr. Jožef Hohnjec, predsednik Prosvetne zveze, Maribor;

Janko Pirc, predsednik Zveze kulturnih društev, Maribor;

Dr. Celestin Jelenec, predsednik Kulturne zveze Vzajemnost, Ljubljana;

Stanko Virant, predsednik Jugoslovenskega novinarskega združenja, sekcija Ljubljana;

Dr. Anton Dolar, predsednik Zveze Maistrovih borcev, Maribor;

Anton Krejči, predsednik Olimpijskega odbora, Maribor.

Načelstvo in nadzorstvo Mariborskega tedna:

Dr. Franjo Lipold, odvetnik, načelnik;

Rudolf Golouh, ravnatelj, podnačelnik;

Josip Loos, ravnatelj Tujskoprometne zveze „Putnik“, tajnik;

Alfonz Gilly, bančni pooblaščenec, blagajnik;

Dr. Miroslav Ploj, podpredsednik senata;

Dr. Alojzij Juvan, odvetnik, predsednik mesta Maribora;

Henrik Saboty, podpolkovnik v p., posestnik;

Ferdo Pinter, veletrgovec;

Dragotin Roglič, industrijalec;

Josip Šerec, kavarnar in posestnik;

Fran Reicher, predsednik Združenja krojačev;

Ing. Oskar Dračar, industrijalec;

Viktor Grčar, šolski upravitelj;

Miloš Oset, veletrgovec, predsednik Združenja trgovcev;

Fran Novak, predsednik Okrožnega odbora obrtniških združenj.

D. 18. 7. 1938 Putnik.

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ PETER II.

Ob dvajsetletnici osvoboditve.

Letašnja sedma revija našega vsestranskega udejstvovanja je dvojna slavesnost, dvojno žarišče: svojemu vsakoletnemu povdanku naše vitalnosti, ki je kljub vsakojakim trenjem dovolj močna, priključujemo svoj poseben izraz čuvstva, izraženega v besedah

dvajsetletnica Jugoslavije.

Saj sta si „Mariborski teden“ in ta slavesnost identična pojma! Mejaši smo, čuvarji naše lepe in bogate grude, palne življenjskih sokov, ki so se zganili v prvi utrip žele v trenutku, ko nam je usoda naklonila svoj lastni narodni in državni krv.

Polagoma je pronicala in pronica v nas zavest svojega dostojanstva, svoje plemenske skupnosti, svojih socialnih pravic in dolžnosti, svojih lastnih sposobnosti; postopno je rastla volja in optimizem v težnji za obćim napredkom.

Polagoma smo zlagali kamen na kamen žitju pod novim narodnim in državnim krvom ter izluščili vesnico, da ni ta stavba iluzija, ampak nepremična realnost. Prav tako smo se mogli prepričati, da se mora ta realnost razmahniti le na komponentah socialne stavbe: na ustvaritvah materijelnega in moralnega značaja.

„Mariborski teden“ je verna slika tega razmaha, naših razvezanih energetičnih sil; je nekak svetilnik našega vsestranskega razgibanja in udejstvovanja izza let osvoboditve ter naravna predoči naša severno metropola in njeno okolje kot življenjska celica v naši veliki narodni in državni družini, na katero ostane naše žitje večna vezano.

Dvajset let naše osvoboditve je vklesala Mariboru nov profil in mu vlila novo življenjsko sredino, ki je bistveno označena v pridevku „jugoslovanski Manchester“, kakor se vobče naziva naše mesta. Sprevedna z njegovim gospodarskim razvojem v industrijskem pravcu je tudi naše kulturno življenje zavzelo nav razmah. Naravno, da so tudi odtenki socialnega značaja zadobili nav kolorit.

Stara patriarhalno zasnovana naselje se giblje v ritmu in tempu modernega jugoslovanskega mesta, ki teži za skladnostjo vnanjega in notranjega razvoja. Vsaka naslednja revija nam pokaže nave izsledke in tako izpriča, kolika je dejavnost obmejnega ljudstva za njegov lastni in skupni napredek.

Naše energije se stopnjujejo v vedno višjo podjetnost in medsebojno tekmujejo v zavesti, da vsaka nova ustvaritev je in bo kamen k okrejitvi naše obmejne in ostale narodne in državne zajednice.

Ob dvajsetletnici Jugoslavije in naše nave politične zgodovine moremo podčrtati, da ima Maribor znaten delež na zgodovini našega gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja. A ta mejni stražnik se zaveda, da je to le majhen del tega, kar ga še čaka.

V nas je tedna vera, da si bomo v bodoče klesali pot s še jačjim vzajemnim snovanjem.

MARIBORSKA STOLNICA
V CVETJU

Umetnost v osvobajenem Mariboru.

Maribor je bil dolga stoletja izrazito kmečko in obrtniško mesto. Šele po zgraditvi železnic se je v večjem obsegu razmahnila trgovina in industrija, ki se je razvila prvotno iz tradicionalne obrti. S tem v zvezi se je pomnožil tudi uradniški stan. V takem okolju je prevladovala seveda izrazito malomeščanska miselnost, ki ni mogla nuditi pogojev za lastno umetnostno snovanje. Tako snovanje je ovirala tudi periferna pozicija mesta ob stiku dveh narodnosti, od katerih je ena, nemška, naslanjala svoje potrebe na Gradec, druga, slovenska, pa na Ljubljano. Tako ni ne nemško ne slovensko gledališko, glasbeno, literarno in drugo snovanje presegalo okvira domačih, malomeščanskih potreb, in je bilo često tudi le pomagalo političnemu boju. Zato je razumljivo, da se predvojni Maribor ni mogel ponašati ne s pomembnejšimi umetniki ne s pomembnejšimi lastnimi umetninami.

Pogoje za lastno umetniško snovanje čez okvir lokalnosti, je dalo Mariboru šele osvobo-

jenje z novimi razmerami, novimi ljudmi in novo miselnostjo. Ti pogoji so bili sprva sicer slabi in čutilo se je tudi pomanjkanje tradicije, toda močna volja posameznikov je v teh 20 letih odstranila precej ovir in ustvarila podlago, na kateri bo mogoče zgraditi v bodočnosti trdno stavbo.

Najtrdnjše temelje si je zgradilo v tem oziru gledališče, ki je slej ko prej naša osrednja umetnostna ustanova. Kot tako ima tudi najmočnejšo in najstarejšo tradicijo v dveh predvojnih sorodnih ustanovah: nemškem gledališču in slovenskem diletantskem odru. Vendar sta bili obe omenjeni predvojni ustanovi bolj političnega in meščansko-zabavnega, kakor izrazito umetniškega značaja. Izrazito umetniška stremjenja je dobilo mariborsko gledališče šele s prihodom prvega slovenskega upravnika, režiserja in igralca Hinka Nučiča in njegovih sodelavcev. Njegovim začetnim stopinjam in smernicam so sledili kasneje tudi upravniki Valo

Bratina, dr. Radovan Brenčič in režiserji Milan Skrbinšek, Vladimir Skrbinšek, Rade Pregarc, Joško Kovič in drugi. Opereta, ki je bila pred osvobojenjem osrednje vsega mariborskega gledališkega snovanja, je morala odstopiti svoje dominantno mesto kvalitetni drami in v nekih obdobjih tudi operi, ki je bila za Maribor sploh novost. Sedaj je mariborsko gledališče z dramo, opero in opereto ustanova, ki dobiva izrazitejši umetniški poudarek. V tem smislu se je vzgojilo tudi že občinstvo, da ima več kritičnega čuta in večje zahteve, kakor ono pred osvobojenjem. K temu razvoju so nedvomno dopomogla tudi mnoga odlična gostovanja tujih skupin posameznih umetnikov, kakršnih predvojni Maribor ni imel priliko videti in slišati.

Vzporedno z gledališčem se je razvijala v umetniška stremljenja glasba in preseгла prejšnji zgolj družbeni in zabavni značaj. Do tega razvoja ji je pomagala pred vsem lastna opera, ki je dosegla svoj višek v dobi delovanja ravnatelja Andre Mitroviča in sodelovanja skladatelja Viktorja Parme. Izrazito umetniška stremljenja je pokazala v nekih razdobjih Glasbena Matica, a lep razvoj so v tej smeri dosegli tudi nekateri pevski zbori, zlasti „Maribor“. Razen tega je dobil povojni Maribor vrsto skladateljev in je postal pomemben ne le v reproduktivnem, ampak tudi v produktivnem glasbenem delu. V tem času so živeli in delovali tu mojster Viktor Parma, Oskar Dev, Vasilij Mirk, Karel Pahor, Slavko Osterc, Marijan Kozina, Ubald Vrabec, dr. Dragotin Cvetko in drugi. Prav tako smo se mogli ponašati z nekaterimi virtuozni in pevci, kakor z violinistko go. Brandlovo in njenim triom, Ančico Mitrovičevco, Marijem Šimencem itd. V tem času je nastopilo v Mariboru mnogo slavnih in najslavnejših tujih pevskih zborov, pevcev, pevk in virtuozov vseh instrumentov, kakršni v našem mestu prej niso nastopali. Prav tako popularna je postala končno plesna umetnost, ki je doma sicer nismo mogli razviti, smo pa ta nedostatek nadomestili z mnogimi, med njimi tudi res kvalitetnimi gostovanji.

Docela nov je bil razvoj avtohtone likovne umetnosti, slikarstva in kiparstva. Predvojni Maribor je bil brez te umetnostne zvrsti in brez razstav. Nemci so zmogli le eno samo razstavo enega samega slikarja, pa še ta ni vzbudila veliko zanimanja. Da hoče postati tudi tvorno torišče likovne umetnosti, je pokazal osvobojeni Maribor že takoj leta 1920. s svojo prvo veliko slikarsko in kiparsko razstavo pod pokroviteljstvom generala Maistra in vodstvom akad. slikarja prof. Viktorja Cotiča. Iz te razstave je izšel prvi mariborski klub likovnih umetnikov „Grohar“, ki se je pozneje reorganiziral v sedanjo „Brazdo“. Oba kluba sta skrbela vseh teh 20 let za stalne razstave, več razstav skupin ali pozameznikov je pa bilo prirejenih tudi izven okvira klubov. V tem času so delovali in razstavljali v Mariboru akad. slikarji Viktor Cotič,

Anton Gvajc, J. Žagar, Avgusta in Henrieta Šantl, Janez Mežan, Franjo Stiplovšek, Albert Sirk, Ante Trstenjak, Ivan Kos, Pipo Peteln, Karel Jirak, Zoran Mušič, J. Golob, I. Kavčič ter kiparji Franc Ravnikar, Nikolaj Pirnat in Vladimir Štoviček. Klub „Grohar“ je organiziral svoječasno največjo družbeno prireditve v zgodovini Maribora, slovito „Japonsko noč“, Umetniški klub pa letos največjo slovensko razstavo likovne umetnosti v unionskih prostorih, ki je pokazala vse sodobno slovensko slikarsko in kiparsko snovanje ter dosegla vsestransko najlepši uspeh. Rezultat vseh teh stremljenj je, da skoraj že ni več boljše meščanske hiše brez originalnih slovenskih umetnin, ki so zamenjale nekdanji tuji kič.

Še bolj številna je vrsta pesnikov in pisateljev osvobojenega Maribora. Pred to množico aktivnih leposlovcev se izgubi v nepomembnost eksistenca predvojnih mariborskih literatov. V našem mestu so v teh dveh desetletjih živeli in delovali ter deloma še delujejo leposlovci: Rudolf Maister, Josip Kostanjevec, Ljudmila Poljančeva, Janko Glaser, dr. Ivan Lah, Stanko Majcen, Janko Samec, dr. Ivo Šorli, dr. Makso Šnuderl, Rudolf Golouh, Radivoj Rehar, Anton Leskovec, Matija Malešič, Gustav Šilih, Bratko Kreft, dr. Ivan Dornik, Silvester Škerl, Danilo Gorinšek, Vinko Košak, Karlo Kocjančič, Vida Tauferjeva, dr. Anton Ocvirk, Edvard Kocbek, Ivo Brenčič, Filip Kalan (Kumbatovič), Milan Kajč, Božo Vodušek, Ivan Potrč, Josip Kerenčič in Branko Rudolf. Mnogi izmed njih so postali pomembni tvorci naše leposlovne umetnosti, katerih stvaritve bodo trajno ostale žive. Obžalovati pa moramo, da je le malo njihovih del izšlo v Mariboru, ki si še vse do danes ni mogel ustvariti večje in trdnejše založbe. Vendar so Mariborska tiskarna, Cirilova tiskarna, Ljudska tiskarna, Podravska tiskarna, Saxova tiskarna, Tiskovna založba, Piramida itd. izdale tudi lepo število izvirnih ter prevodnih del, ki daleč presegajo vse predvojne izdaje. V tem okviru je dobil Maribor tudi svoje prve leposlovne revije in prav v letošnjem letu najpomembnejši dosedanji mesečnik „Obzorja“. Razen tega so se uvedli čisto na novo literarni nastopi, ki vzbujajo v javnosti vedno več zanimanja in tako najučinkoviteje zblížujejo občinstvo z našimi leposlovci in leposlovjem.

Nazadnje je pa dosegel osvobojeni Maribor pomemben razvoj in napredek tudi v arhitekturi. V teh 20 letih so se zgradile tu mnoge arhitektonsko pomembne stavbe, ki so jih ustvarili naši arhitekti po vseh pravilih moderne stavbarske umetnosti. Najpomembnejše so ustvarili naši mladi arhitekti, med katerimi naj omenimo poleg starejšega inž. arh. Jožeta Jelenca zlasti inž. arh. Černigoja in inž. arh. Deva. Mnogi načrti se žal še niso mogli uresničiti, a upati smemo, da se bodo vsaj v bližnji bodočnosti in da bo Maribor dobil tako dokončno umetniško enotno zunanje lice.

Organizatorični višek vseh umetnostnih in umetniških hotenj je pa dosegel Maribor z ustanovitvijo Umetniškega kluba, ki združuje pod častnim predsedstvom dr. Iva Šorlija, predsedstvom dr. Maksa Šnuderla in podpredsedstvom Rudolfa Golouha vse pomembnejše umetnike vseh področij ne samo v Mariboru, ampak tudi po vsej bivši mariborski oblasti. Prva velika afirmacija Umetniškega kluba je bil lanski Umetnostni teden, ki bo, kakor se zdi, ostal odslej vsakoletna prireditev širokega obsega in pomena.

Tako se je razvil povojni Maribor iz prejšnje malomeščanske nepomembnosti v živahno umet-

niško središče in torišče. Naloga prihodnjih 20 let pa bo, da dobi naše mesto novo gledališče, razstavni paviljon, filharmonijo in večjo knjižno založbo, ki bo izdajala in razširjala vsaj dela mariborskih pesnikov in pisateljev. Brez teh potrebnih stavb in ustanov razvoj do zastavljenih ciljev ne bo mogoč. Zato bo treba že takoj po letošnjih jubilejnih proslavah postaviti vse sile in organizirati vse merodajne činitelje, da se prične delo za uresničenje zasnovanih načrtov. Pri tem se bo treba trdno zavedati, da je mesto brez umetnosti telo brez duše in višjih kulturnih vrednot, ki nas edine dvigajo nad mrtvo materijo.

Štajerska v sadju, vinu in vodi.

Poleg drugih posebnosti nudi naša pokrajina tudi troje dobrin: odlično sadje in vino ter zdravilo, zlasti mineralno vodo.

Kdor poseča naše vsakoletne sadne razstave jabolčnih sort, dobi pravo sliko, kaj vse zmore ta zemlja, ko ji pomagajo umne sadjarjeve roke. Saj naletiš na čudežne plodove, ki te prijetno osupnejo in jih občuduješ kot sad iz obljubljenega dežele. V obliki, barvi in vonju je odsev lepote in dobrote teh tal. A koliko še manjka in kaj bi še lahko dosegli, če bi sledili v večjem obsegu onim sadjarsko naprednim deželam, ki jim narava ne nudi tako odličnih talnih in podnebnih pogojev!

Od okrog $2\frac{1}{4}$ milijona jablan dravske banovine, kar znaša $\frac{1}{3}$ dreves v kraljevini, odpade $1\frac{1}{2}$ milijona na Štajersko, na sreza Maribor, levi in desni breg in Ptuj pa nad $\frac{1}{2}$ milijona.

Najbogatejši srez je Maribor, l. br., s 332.710 drevesi.

Tudi rodnost priča o naši izvoljeni „jabolčni“ zemlji. Dočim dajo drevesa ostale Slovenije povprečno po 4.5 kg, odpade na posamezno naše drevo (s Prekmurjem vred) 15.2 kg. Največjo rodnost dosega Maribor, l. br. (30.7 kg).

Tudi drugo sadno drevje, ki sicer zelo zaostaja za jablanami številčno in kakovostno, je precej zastopano. Pogreša se večja skrb za koščičarje, zlasti marelice in breskve, dve v gospodinjstvu in na trgu vedno bolj cenjeni sadni kulturi. Naše vinorodne gorice, predvsem one z bolj apnenim tlom, so za to zelo prikladne. Prav tako se premalo upošteva oreh, že od pamtiveka cenjeno in rentabilno drevo, za katero imamo toliko ugodnih kotičkov, kateri drugemu sadonosnemu drevju z ozirom na njegove večje zahteve ne prijajo.

Samo razmere pehajo našega kmeta - sadjarja, da si utira smer najmanjšega odpora z vedno večjo in bolj umno sadjarsko skrbjo, zato že ta njegov sadež leto za letom lepša. —

Par korakov iz Maribora proti našim goricam — in izveš, kaj so štajerski vinogradi. In tako gre čez vse Slov. gorice in Haloze in Vitanjsko gorsko vrsto.

Kje ima ta zemlja svojo posestrimo, ki bi s svojim opojnim nektarjem čarala dobro voljo že toliko stoletij?

16.000 ha je tod odmerjenih trti, s katere številom se najbolj ponašata srez Ptuj (4441 ha) in Maribor, l. br. (2996 ha). Tod so kvalitetna vinska tla s svojevrstnimi vinskimi tipi po trsnem izboru iz dolgoletnih izkušenj naprednih vinogradnikov in vinarskih strokovnjakov. Bele sorte sestavljajo: renski in laški rizling, beli burgundec, zeleni silvanec, šipon, traminec in rulandec; črne pa: modri burgundec, modra frankinja in portugalka ter žametna žlahtnina.

Podnebje (zračna vlaga) in teren dajata našim vinom izrazito cvetlico in ubran okus, kar je posledica proporca med večjo količino kisline (5—10%) in alkoholom (8—14%). Barve so svetlozelene ali rumene.

Ali ste že poizkusili sok z vzhodnih obronkov Pohorja — iz Pekar in Razvanja? Tod raste znameniti „pekrčan“, ki dviga v višje sfere dobre volje. Pa škoda, da obsega njegovo kraljestvo le 240 ha!

Poleg ljutomercana in haložana bi mogla dobra organizacija — kletarsko društvo, zadruga — priboriti večji sloves vinom iz kleti tako odličnih kletarjev z ozemlja med Mariborom in državno mejo. —

Ne moremo si misliti naših vin, zlasti ne v vročem poletju, brez zelenke ene ali druge naših zdravilnih vod — slatine. Neka čudna igra prirode je hotela, da dajo naša vina s to vodo tako prijetno in okusno pijačo. Kozarec dobrega vina s primerno količino slatine teši žejo in poživilja.

Narava nas je obdarila s to dobrino izredno bogato, da morejo naši izviri zalagati nas in

tujino. Zaloge naših mineralnih vod so svetovnega slovesa.

Rogaška Slatina nam daje alkalosalinične vode z izredno zdravilnim učinkom; znani vrelec Tempel daje namizno vodo, Styria in Donat pa izrazito zdravilno vodo proti vsem mogočim notranjim boleznim: želodčnemu in črevesnemu katarju, srčni, obistni, sladkorni bolezni i. t. d.

Občina Slatina Radenci obiluje na slatinskih vrelih, ob katerih je zrastle moderno in leto za letom bolj obiskano zdravilišče.

Dobrna ima radioaktivne, že nad 500 let znane tople vrelce (37° C) z obilo ogljikove kisline in s hladno, precej železa vsebujočo vodo.

Zdravilišče Topolščica razpolaga z ogljikovokislo termalno vodo.

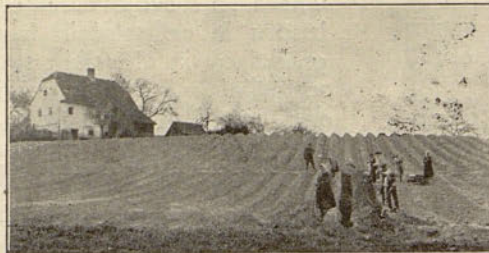
Sicer so vsi naši studenci več ali manj rudninski in žejnega potnika krepčajo in zdravijo prav tako, kakor višinsko sonce naših planin, ki je že mnogim vrnilo zdravje.

Pogreša li tvoj organizem rudninskih snovi — dobiš jih v naših že dovolj znanih jabolkah; želiš malo počitniške razposajenosti — poizkusi nektar z naših goric; si li betežen in izčrpan po notranjih organskih motnjah — pij naše zdravilne vode ali obišči naše toplice! Pridi v deželo sadja, vina in zdrave vode!

Okoli zelenega Pohorja...

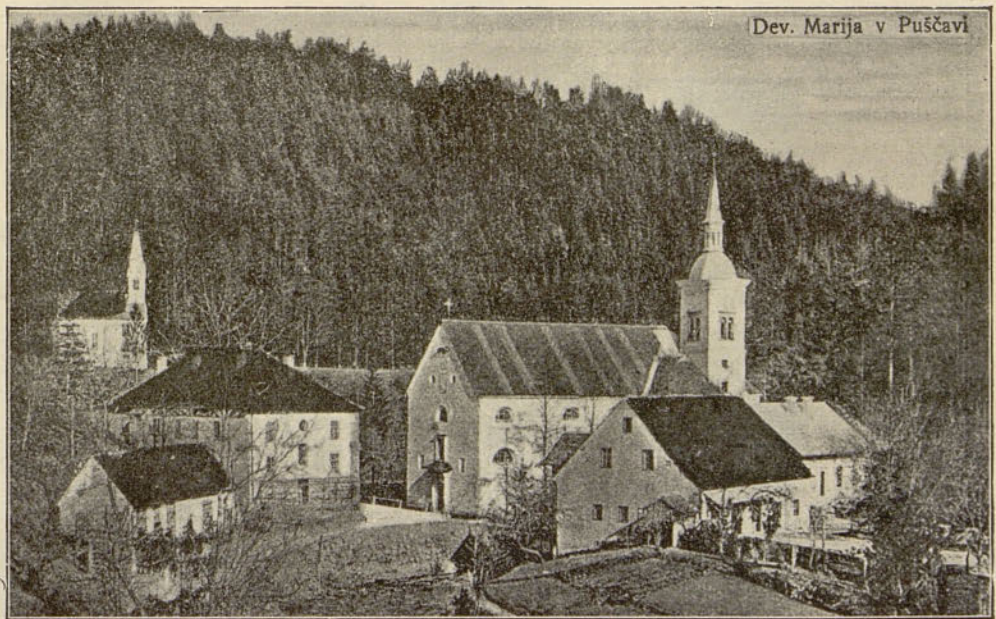
PEKRE

LIMBUŠ

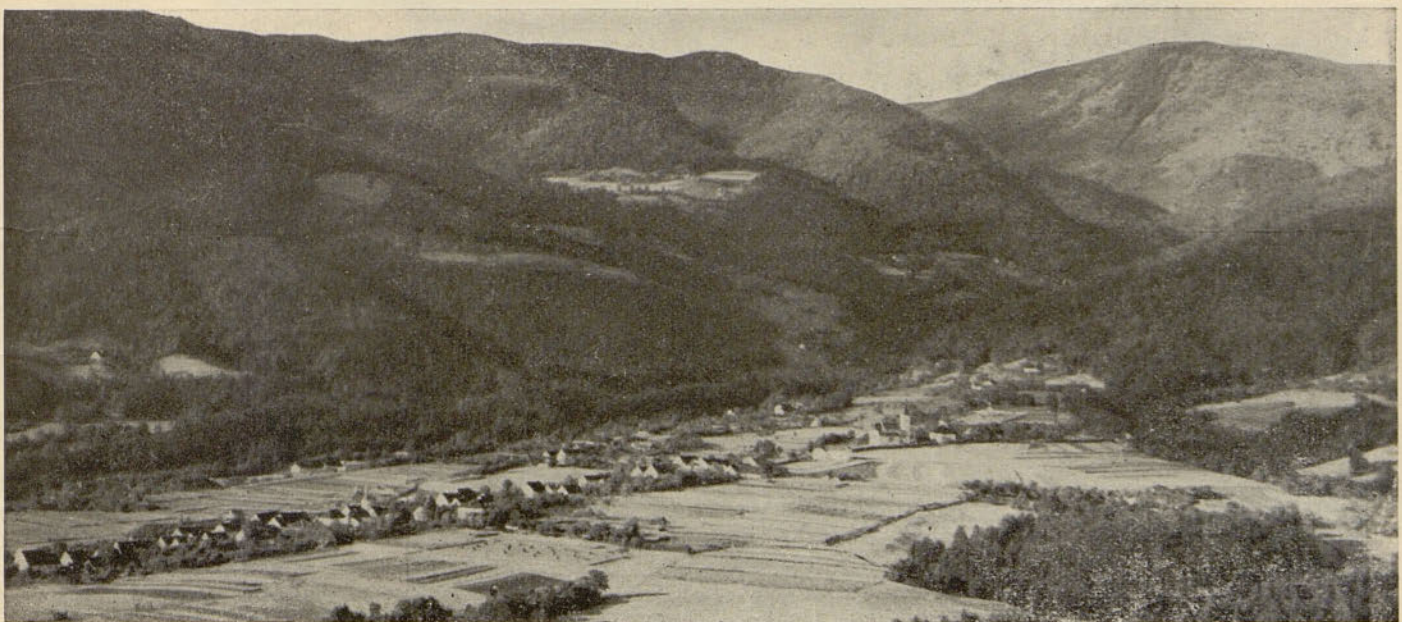

RUŠE OD VZHODA

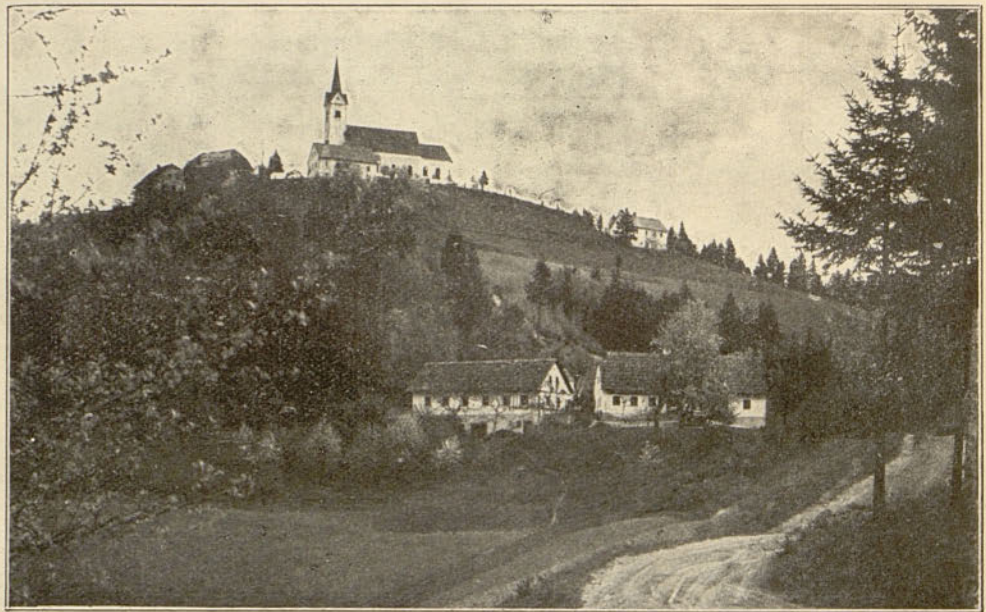
Dev. Marija v Puščavi

SV. LOVRENC NA POHORJU

BREZNO

SV. ANTON NA POH.

MEŽA

Pozabljena lepota.

„Torej, kam sedaj?“ vprašam prijatelja, že dolgoletnega planinskega Ahasverja, ki se je potikal po vseh mogočih krajih, le semkaj ga ni še bilo.

To moje vprašanje je bilo namerno, ker v resnici sem že imel načrt o našem prvem izletu. Hotel sem slišati njegovo merodajno besedo, če je naša obmejna stražnica res tako neznatna in vsakdanja, oziroma če zasluži boljšo oceno. Francetova sodba nekaj odtehta, saj je on posebljen ljubitelj prirode, prirodoznanec, etnograf, pisatelj; ker je izbirčen in razvjen, je njegova sodba toliko več vredna.

„Kam? Saj vendar poznaš to zemljo boljše od mene. Voli!“

„Dobro! Jutri o prvi zarji odhod. Začneva peš ali z železnico?“

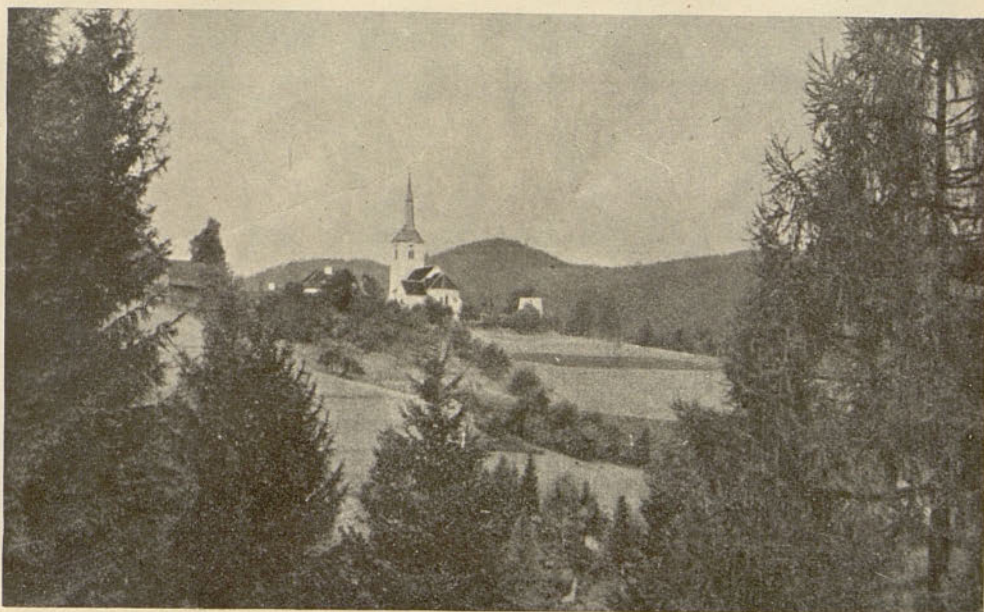
„Ne smeši planinca z vlaki, avtobusi in slično ropotijo! Nimam še žuljev in nabreklih žil... Sicer pa kam nameruješ?“

„Na Kobansko.“

„Kobansko? Kaj je to?“

„Kozjak.“

„Koz — jaak?“ Hitro razgrne zemljevid, gleda in mrmra.

REMSNIK

„Kraji tega imena so zelo zanimivi, ta veriga ima, se mi zdi, še posebno privlačnost — ni li takó?“

„Moška beseda, Francé. Sicer se boš prepričal.“ —

Že rano se bližava čuvarju Slovenskih goric — Sv. Urbanu. Molčiva. Prijatelj se ustavlja in ozira na vse strani; večkrat tiho pokašlja v dokaz, da je v območju zelo prijetnih vtisov. Taka je njegova nema beseda vedno, ko ga nekaj prevzame na bolj naporni hoji.

„Evo ti, prijatelj!“ mu rečem, ko dospeva do cerkve. Francé se nasloni z obema rokama na svojo staro spremljevalko, se malo razkorači in napne svoje kritično oko. Precej časa suče glavo, izprašuje, pritrjuje in nastavlja daljnogled. Končno: „O ta zemlja in njena barva!... Zdi se mi, da sanjam... Krasno!“ To priznanje me ogreje. „Sem vedel, da boš pravilno sodil.“ Še

par fotografskih posnetkov, nato topel čaj in dalje proti Sv. Križu. Francétu se nič kaj ne mudi; obstoji tukaj in tam, opazuje tla, floro, nebo in se ozira po pisanih gubah. Spet pokašlja.

„Kaj ti ni dobro?“

„Nehaj, koščica, in ne moti!... Tako mi je, da bi zletel čez to razkošje, ki ga ne pogodi noben umetnikov čopič.“

Spet molk do Sv. Križa, kjer se le malo odahneva. „Francé, tod kar mrgoli izletnikov — Mariborčanov, kaj?“ vpraša gostilničarja.

„Zelo malo, gospod“, je kratek gostilničarjev odgovor.

„Tako? Potem pa je tod zamrl čut za lepoto.“ Francetov glas je bil užaljen.

Pot se vije proti državni meji; graničarji resno, a vljudno poizvedujejo, kdo in kaj sva, odkod in kam ter naju pouče, kod je najboljša pot.

Gozd... njiva... sadovnjak... laza... gozd. Blagodejna senca, ozon, vonj, na soncu pa ščegeta. Tovariš viha nos in dviga glavo.

„Mana“, prelomi nato molk.

...obljubljene dežele“, dostavim pikro.

„Le obdrži očitke zase in se raje poglubi v zanimive prirodne pojave!... Mana, ti rečem, to je sladak sok, ki ga izloča drevje v vročih dneh, zlasti na apnenih tleh.“

Sva tik državne meje nad Žlemberškim dolom in Žavčarjevim vrhom (924 m), kjer se že precej razpné obzorje čez sosedno državo. Molčé nadaljujeva pot mimo bolj redkih domov, ki tako zanimajo prijatelja. Vljudni Kobanci, ki so do sem še nekak prehod med goričanom in

gorjanom, radi pokramljajo s tujcem in mu razkažejo posebnosti svojega doma.

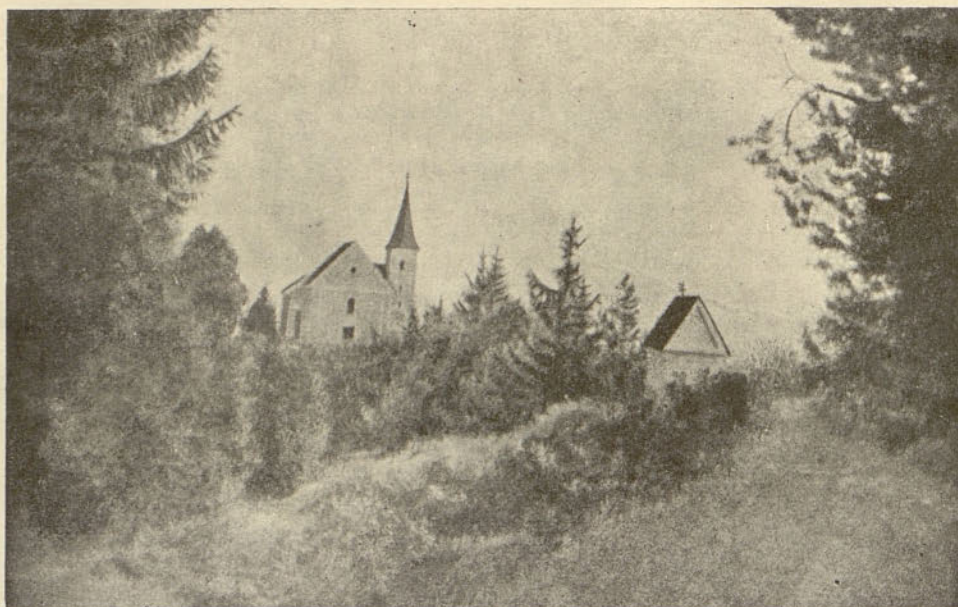
„Zdrave slovenske grče, ti tvoji Kobanci, zjekleneli po nepretrganem naporu. Pa jih ta zemlja vendarle redi, čeprav skromno.“

„Zelo skromno, a lahko bi jih boljše.“

Prebredeva še zadnji del gozda; Francé obstane in strmi kot vkovan v nasprotni vršac...

„Ostri vrh in na njem Sv. Duh“, govori bolj sam zase... „Kako ti kipi in žari!... Tod je drugačno sonce... bolj svetlo, veselo, razigrano... In to snežnobelo naselje... ta la budja vas!“

In gleda, si nekaj mrmra in pokašljuje... „Zanimiva geološka tvorba, ta apnenec... Zdaj

SV. PANKRACIJ

razumem to čvrsto floro in te barve. Poglej, koruza v višini skoro 900 m!... Redka slika!... Hitiva na vrh!“

„Francé, ti si mojster v opazovanju.“

On pa samo zamahne z roko in hiti, da ga komaj dohajam.

„Oooo!“ vzklikne, ko se nasloniva na trdnjavsko obzidje na severovzhodni strani cerkve iz druge polovice 17. stoletja, zgrajeni po naročilu Žlemberške gospé. Prvotno kapelico sv. Primoža se je v 16. stoletju polastila sekta skakačev, zato jo je protireformacijska komisija l. 1600 zažgala.

„Divno!... To je razgled za še enkratno tako višino“, govori Francé. Oko polzi nad onimi vzboklinami, ki takó žaré v trepetajočih žarkih. Zvoni poldne... Arvež... Lučane... naša ohromela slovenska kri... A poslednji izrastki segajo še dalje proti Lipnici... proti Svinjškim planinam“, pojasnjuje tovarišu, ki mu ni razlage nikoli dovolj in me večkrat zvodi v zadrego.

Po kosilu listava v bližnji gostilni spominsko knjigo. Francé kremži obraz in maje z glavo... „Kako skromen obisk! Niti ta divota vas ne zgane... Topi ste, pr... m...!“

„Preveč smo preprosti in odrezani od sveta... nimamo cest kakor n. pr. Pohorje“, doda gostilničar.

„Ali je treba količkaj utrjenim nogam cest?! Menda niste še tako pomehkuženi!... Sicer pa je kratek račun: Ta pogled, nebeški zrak, voda in sonce in mir odtehtajo trikratni napor do te točke.“ —

Francé prevoha vse bližnje kotičke, izprašuje in piše nato dnevnik do pozne ure. Mene uklone spanec, on pa izgine iz sobe in kmalu za tem zaslišim skozi okno: „To je najlepša noč v mojem planinskem življenju. Če nisi les, pridi ven!“

Zaspal in spal sem kot najbolj zdrav brezskrbnež. — —

Nekaj pospešenih skokov navzdol v preseko, mimo gradišča in spet položno navzgor ob

znani narodni hiši, kjer se ti korak kar sam zaustavi in menjaš par besed z enim ali drugim gostoljubnih Urlaubovih.

Kapla. Ogledujeva lepo naselje na izredno slikoviti planoti s tako živimi barvnimi prelevi oranic, travnikov in gozdov. „Kot nalašč za letovanje“, reče Francé, obrnjen proti izletniku, ki se nama v tem pridruži in pove, da je tukaj že par tednov. „Jaz sem izredno zadovoljen. Ta zrak ima, kot vidim, izreden učinek na zdravje. Lahek sem in svež, jem in spim, da je veselje. To ljudstvo ne živi v dobrih prilikah in higijenske razmere so res slabe. Pa so ljudje v kljub temu vsi zdravi, močni, čvrsti. Izvem, da ni bilo med šolsko deco že deset let smrtnega slučaja. Tudi jaz trdim, da je to odlično mesto za letovanje.“

„Sodim, da je naselje že staro“, nadaljuje tovariš.

Izletnik pojasnjuje: „Kraj je bil obljuden že v predzgodovinski dobi. Našli so orodje, podobno železni sekiri iz železne dobe. Kapla se prvič imenuje v 11. stoletju, ko je pl. Walfrét iz Karantije podaril solnograškemu škofu Balduinu neko tukajšnje posestvo. Prvotno cerkev iz 14. stoletja so razdejali Turki l. 1632.“

Nato sedeva s tovarišem h gostilniški mizi, se odmoriva in si potolaživa želodce.

„Ne bi si bil nikoli mislil, da moreš dobiti tod tako dobro postrežbo po teh zmernih cenah“, zaključi Francé besedo, ko stopava po poti proti zapadni strani in mu pleše radovedno oko v vse mogoče smeri. Pot je lepa, korak udoben in razgled te tako zaposli, da pozabiš nase in

na ščipanje popoldanskega sonca, ki ga blaži dobrodejna sapa. —

Če vam rečem: kjer je razgledni stolp, je kaj gledati. In na Pankracu je. Francé, razvajen planinec, ni bil zaman na njem tako dolgo, da me je že sililo na kašelj, ki pa nosi drugačen pomen od njegovega.

Ko sva sedla, je nekaj čečkal v beležko, jo nato vtaknil v žep in začel razigrano peti:

Ko pojé Francé,
se smeje srcé.

In je zaukal kot pred tridesetimi leti, ko sva kot mlada maturanta pela nasproti svoji usodi. Jaz se mu nasmehnem.

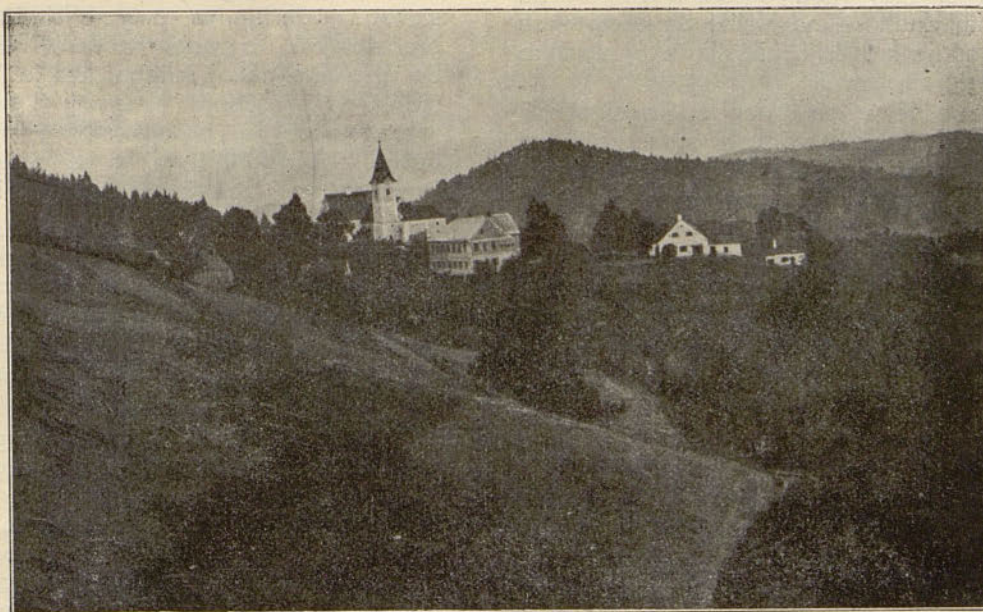
„Skomina po preteklosti . . . po onih drznih sanjah, ne? Ne daj Bog, da bi se bile uresničile! Utonila bi bila v objestnosti slepa in gluha za življenjske utripe . . . za lepoto in šelest naše lepe zemlje; šla bi mimo našega, do skrajnosti obteženega, a vendar še dovolj grčavega ljudstva in bi ne vprašala: Brat, kako ti je? . . . Ali ni takó?“

„Dobro govoriš in zdravo misliš. Le nekaj mi ne gre v glavo — tvoje stričevstvo.“

„Ali bi rad, da bi za teboj? No — ah! Jaz sem se že davno oženil z našimi planinami“, se smeje navihaneč, dvigne čašo in dostavi: „Ta kozarec zaroki s Kozjakom!“

„Samo glej, da se ne boš izneveril!“

„Ne bil bi več planinec in sin slovenske zemlje, če bi se to zgodilo . . . Upam, da bom še večkrat hodil po tej pozabljeni lepoti.“

KAPLA

France Borko:

Na Mariborskem tednu...

Že več let je Mariborski teden mikal Čekunčevo Trezo, toda ni se mogla utrgati. V službi pri vaškem gostilničarju in branjarju ji je vsak dan bilo treba v trg po kakšno potrebščino.

Trinkaus ni bil tako neumen, da bi si v tem času nestalnosti cen natrpal svojo zalogo. Nakupiš, a potlej ti ostane. Tako te kmalu veletrgovec lahko spravi na nič. Zato pa naj rajši Treza vsak dan stopi v pol ure oddaljen trg ter prinese s košaro na rokah, kar zmanjka v štacuni: sol, vžigalice, petrolej, kvas ali sladkor.

Včasih je Treza morala zapreči v koleselj tudi suho kljuse, ki je kosilo z zadnjo nogo. Zgodilo se je, da je kočijažka v počasnem pozibavanju zadremala. Ni bilo čudno. Vstajati je morala rano, počesati kobilu in kar še je bilo treba. Za vse so jo imeli pri hiši: za hlapca, za deklo, za kuharico, za sobarico in varučko. Če je bilo kdaj Trinkausa utraga ali pa se je pred njegovo krčmo ustavil kakšen kramar ali priganjač živine na semenj, je morala Treza namesto gospodarja hoditi za brano in bosa tlačiti trdo grudje.

Treza je bila za vse kot nalašč. Trinkaus je z njo kaj zlahka shajal. Mesa sploh ni jedla. Živela je od zelenjave in juhe. Za zvišanje mesečne plače se ni pulila. Edino, kar si je rada privoščila, je bila božja pot — zdaj k Svetemu Juriju, drugič spet na Brezje, na Bistrico ali na Jezero.

Enkrat bi si tudi rada ogledala Mariborski teden. V istih dneh — na Veliki Šmaren — se vrši tudi romanje k Mariji milosti. Tako bi lahko opravila dve poti hkrati.

Treza je bila že priletna devica. Bogsigavedi, kaj jo je tako vleklo na božja pota. Pobožna se ravno ni kazala na zunaj preveč, kakemu hlapcu ali celo gospodarju je večkrat zabrusila kakšno prav ščegetljivo, ki je dišala po nečistosti. Nekaterim se je zdelo bolj verjetno, da si hoče na božji poti izprositi moške hlače. Tako jo je namreč marsikdo podražil, ko mu je povedala, da spet gre na romanje.

„Kaj boš pa na Mariborskem tednu, Treza? Ali misliš, da tam molijo?“ jo je s posmehom vprašal sosed Buša.

„Mislite, da znam samo moliti, kakor vi ne veste drugega, ko lukati v Slovenskega gospodarja?“ se mu je odrezala s svojim jezikom Treza in se zakrohotala.

Po tem njenem krohotu so jo ljudje imeli malo za neumno. Treza je pa bila neumna le v toliko, v kolikor je bilo za njo prav. V norca se je treba vreči in marsikdo se lahko pretiplje skozi stiske življenja.

Trinkaus je pravočasno preskrbel dekli polovično vožnjo za Mariborski teden. Treza si je

vse potrebno spravila v gostilničarjevo potno torbico, obula svilene nogavice, zavezala si pred zaprašenim ogledalom naglavno ruto in rekla zbogom vsem domačim.

Kazalo se je že precej prijetno jutro. Sonce je pomežikavalo za megleno tenčico, ki si jo je nadelo vzhodno obzorje. Moten blesk je bil razlit okrog po poljih. V oči je ščemelo. Vlak je z žvižgom puhal od postaje do postaje. Zgodnji kosci so se ozirali za njim in nagibali iz steklenke žganico — človeško pomočnico — k svojim usahlim ustom.

Treza je sedela ob oknu in z očmi lovila mimo švigajoče travnike, grmovja ob potokih, hiše, kolonije in marljive poljedelce. Ušesa pa je nastavljala govoric svojih sopotnikov v vozu. Njene misli so bile drugod. Nase jo je pritegnil Mariborski teden z vso nepoznanostjo. Najbrže se zahoče slednjemu človeku — pa naj bo še tako hribovski, zakoten in preprost — kdaj pa kdaj novega doživetja ali razodetja. Saj še stoječa mlaka osmrdi. Kako ne bi enoličnost utrujala?

Trinkausova dekla si je obetala, da bo na Mariborskem tednu videla kaj takega, kar je bilo doslej njenim očem odmaknjeno. In navzlic temu, da je bila škilava, upala je, da bo nekaj videla in spoznala...

Ni si sicer mogla jasno predočiti tega svojega novega odkritja, a preveč si tudi ni marala predstavljati. To rado razočara. Mislila si je, da bo približno nekaj takega, kar je že neštokrat videla na proščanju. Kramarji ti ponujajo svojo robo, gneča je, žeparji stikajo po svoji sreči, ljudje bodo jedli, pili in se veselili. V ljudeh je itak samo poželjenje po dobrinah...

Na mariborskem kolodvoru se je postavila še enkrat pred šumno vabljivi lepak in ga polglasno vsega prebrala. Zastave na visokih drogovih so ji mahale v pozdrav. Kažipot s puščicami so jo privedli pred vhod. Tu so zahtevali od nje vstopnico in ji udarili pečat za veljaven povratek.

Čekunčeva Treza je korakala z glavo pokonci po Mariborskem tednu. Debelo je gledala okrog. Ni ji bilo jasno, zakaj le temu pravijo Mariborski teden. Tedaj jo je okrogloličen možicelj s fesom poklical k svojemu šotoru: „Evo, gospodična, prstan imam za vas!“ Kar sam je segel po njeni mesnati roki in ji natikal svetlikajoč se obroček na prstanec. Gor ga je že spravil. Doli pa ni šel Trezi preko členka. Barantala sta za ceno. Treza ni popustila. Črno zagoreli mali možakar z vrsto belih zob pa tudi ne. Smejale se je prsasti Trezi in delal poklone.

K skopuštvi se nagibajoča Trinkausova dekla bi imela prstan najrajši zastonj, češ, da jih Turek ima še dovolj. In ker se prstan nikakor ni dal sneti s prsta, je Treza stresla nekaj drobiža ter odšla z izgovorom, če mu je do prstana, naj si pride ponj tja in tja, ko ji je dolg čas in bo sama doma. Mešetar se je oziral za njo, maščevalno se zaklinjajoč: „O, le počakaj, cura, prstana ti kar tako ne pustim!“

Bil je dan pred praznikom. Vrvež na prostoru je bil tudi predpoldne dokaj živahen. In Mari-borskemu tednu so bile že ure štete. Veliki vrtiljak s hreščečim harmonijem, z opasanimi konji in krilatimi kočijami se je ravnokar ustavil. Čakal je, da si nabere novih potnikov.

Tudi Trezo je obšlo, da bi se poizkusila spet enkrat peljati. Tu mora iti drugače nego tam, kjer zaganjajo kolovrat kakšni šolarji. Nekoč je tudi ona v Pušencih — hodila je v drugi razred — vrtela tako staro šklempo. Petkrat jo je morala z drugimi vred sukati, da se je enkrat peljala zastonj. In potem ji je bilo slabo, da se ji je obračal želodec.

Nikdar od tistih dob se ni dala več zvabiti na vrtiljak. Zdaj pa je vzela iz denarnice dva dinarja in stiskajoč ga v pesti, sedla na sedež, ki se je gugal na štirih tenkih lancih. „Tri in sedemdeset kil bodo menda že držali!“ je menila proti dečku, ki jo je zapel in pobral denar.

Kmalu nato so zaplesali naokrog. Lepo po godbi. Treza je plavala, kakor na valovih. Dvigala se je in padala. Sukala se na vse strani. Tisti mladič, ki mu je plačala, jo je zgrabil za verigo, jo pridržal in spustil. Zletela je daleč ven iz kroga, da ji je veter odnesel skoraj ruto z glave. Nekaj fantalinov se je spodaj dobrodušno zasmajalo: „Dobro, da ima baba hlače!“

Dolgo so se vrteli. In ko je Treza izstopila, je bila kakor pijana. Morala se je oprijeti kostonja, ki se ji je ponudil v oporo tam v bližini. V temenu na glavi ji je nekaj boleče razbijalo. Na mnogih krajih je videla, da se toči vino, pivo, liker. Na misel ji je prišlo tisto zdravilo iz Trinkausove lekarne:

Kdor ima glavobol,
naj pije alkohol. . .

In Treza — čeprav je bila vzdržna — je popila tri merice slivovice. Odleglo ji je, kot bi odrezal.

Zaneslo jo je mirno k toboganu. Kakšen hudič pa je spet to? Ogledala si ga je, toda pošast je ležala mrtva pred njo. Ni se še zganila. Najbrže je še prerano.

Ustavila se je na stopnicah v vrtnarijo. To je bila paša za njene oči! Stopila je po stezicah, posutih z drobnim gramozom, in se čudila travi, kako je lepo zelena. Doma je hodila na travnike, sama je kosila travo spomladi za svinje, pa še nikoli ni opazila, kako lepo zeleni. . . Pri-pognila se je ter potipala s prsti, če ni morda to umetna trava, ki tu raste. Pa ne! Bila je

prava trava, tako hladilna in mehko božajoča kakor doma, če je gazila zjutraj bosa po njej.

Potem je obiskala rejene zajce, ki so se leno stegovali v kletkah. Pridružila se je ljubiteljem pisanih ptic, ki so skakale in cvrkutale v ptičnicah. Zašla je med kure raznih pasem in jim drobila kmečkega kruha iz svoje ročne torbe. Neki gospod ji je razkazal valilnico in se z njo malo pošalil. Treza je bila vajena takih zabeljenih namigov in mu ni zamerila: „Gotovo ste oženjeni, da veste takšne kosmate izpeljavati!“ se je smeje poslovila od njega.

Nato je poromala od hodnika do hodnika, od sobe do sobe, od enega okusno prirejenega razstavišča do drugega. Cene je niso zanimale, Saj ji Trinkaus ni dal za pot več ko bori stotak. „Kje pa, misliš, se mi bo zmagalo? Šla bi baba v Rim, če bi imela s čim!“ jo je odpravil.

Reklamne liste je Treza sprejemala povsod. „Bo že za kaj prav prišlo!“ si je mislila. Imela jih je že natlačeno potno torbico. Ni se mogla ločiti od tiste čudovite zgradbe, ki jo je sestavil iz samih obgorelih vžigalic neki brezposelni. Pretaknila je vse kote. Nekje je dobila po reklamni ceni stekleničico parfuma: „Da vsaj ne bom smrdela po gnoju, kadar grem k maši!“

Šlo je že proti poldnevu, ko se je Treza naveličala ogleda vseh teh mnogobrojnih razstavljenih predmetov. Pa kaj mi bo spalnica — si je govorila —, če nimam moža, da bi spala skupaj, kaj mi bo pisalni stroj, če nimam komu pisati. Ne očeta, ne matere nimam več. Že od mladih nog moram služiti pri stranskih ljudeh. No, obleko bi že rada imela; toda čemu bi se gizdalinila zdaj, ko me nihče več ne pogleda z dopadanjem. Pri Trinkausu spim v kuhinji že svojih petnajst let brez prepro in bom tudi spala vnaprej brez njih. Dober radio pa je Trinkausova žena, ki se zdira in vrešči nad mano od zore pozno v noč: „Ali si že spet dremala pri pomivanju? Spet je šel krožnik! Ali imaš teleče tace? Da bi te —!“

A dekla se je že preupala v dolgotrajni službi. Začela je gospodinji odgovarjati. Nastal je med njima kreg, da se Bog usmili.

In kaj bi še bilo treba radia. Trinkaus ima šestero negodne dece, da je Treza skoraj že oglušila od njihovega neprestanega drenja in kričanja. Potem pa vse druge drage reči, kaj hočejo meni — siroti?

Kar zbežala je odtod po stopnicah na plano. . . Zdaj se je tista pošast že prebudila. Dvigala je ljudi na drsajočem se traku kvišku in potem so se spuščali, kakor nemarni otroci, da trgajo hlače na zadnji plati. Treza si je ogledala obrat in že se je postavila pred moža, ki jo je potegnil za roko na tobogan. In kakor da bi z njo hotel napraviti reklamo in prese-nečenje pri ljudeh, ki so spodaj samo zijalili. Samovoljno jo je spustil, da je padla vznak in pokazala pete. Krilo se ji je zavihalo nad glavo. Tako ni mogla videti obupno smešnega prizora, ki ga je nudila gledalcem. Bilo je smeha do solz.

Treza je bila vsa rdeča od sramu, ko se je smučala z vrha navzdol: „Hvala Bogu, da me nobeden od teh ne pozna, ki tu stojе, kot bik pred novo lesom!“ se je tolažila. Izginila je čimprej odtod, dalje po zabavišču. Kakor da ji še ni bilo tega dovolj.

Ustavila se je pred neko igralnico za denar. Neki brijaški pomočnik, ali nekaj takega je moral biti, je dobival z vsako kroglico. Trezo, ki je škilila zraven, je pritegnil k igri. Prvič se ji je sreča priklonila. Ta poklon jo je pridobil za igro. Igrala je sama. Zdaj je dobivala, nato zopet izgubljala. Rada bi prenehala, pa jo je nekaj držalo v oblasti. Strast po izgubljenem denarju. Še nikoli ni kaj takega občutila. Vso jo je prevzelo.

„Poizkusite še srečo!“ jo je podžigala lastnica. In Treza je spet vrgla kroglico. Posrečilo se ji je pridobiti pet dinarjev, toda potem jih je

petkrat toliko izgubila. Igralska strast jo je čimbolj zaslepljevala. Ni opazila prej, dokler ni bila denarnica prazna. Šele, ko ni mogla več dalje igrati, je spregledala.

V čemeru bi se malodane vrgla nad babnico in ji izpraskala zlohodne oči. „S hudičem ste v zvezi!“ ji je siknila Treza skozi redke zobe in se pobrala z Mariborskega tedna.

„Prvič in zadnjič me vidite tu!“ se je zarotila ob izhodu nekam sama sebi. . .

V rdeči frančiškanski cerkvi je zvonilo. Kazalo je čez poldne. Treza je prestopila prag, se poškopila z blagoslovljeno vodo in pokleknila v klop na ženski strani. Vdano je uprla oči v Marijin oltar. In bila je srečna. . .

Tako je Treza našla srečo brez vsakršnega dinarja pri sebi. In morebiti se je v svojem ubogem življenju zavedla, da je postala za eno dragoceno spoznanje bogatejša. . .

POHORSKI VINTGAR

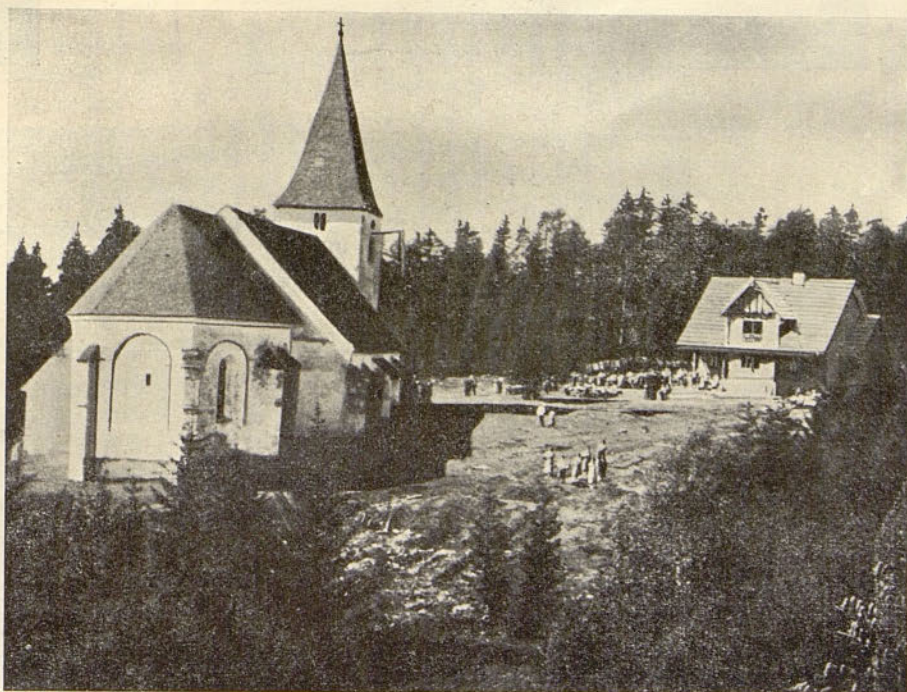

NOVA CESTA NA POHORJE

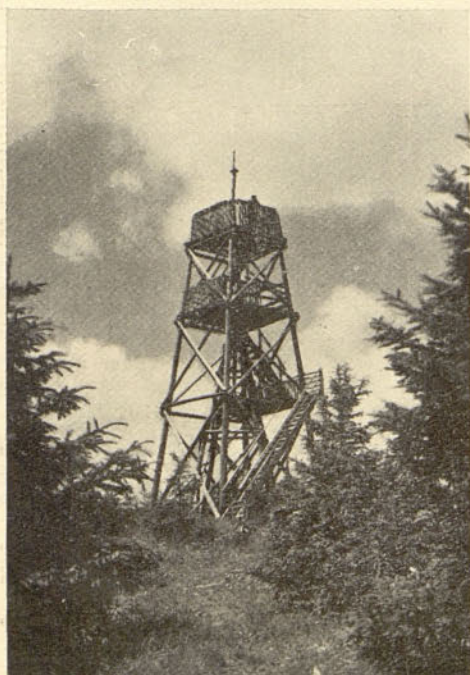
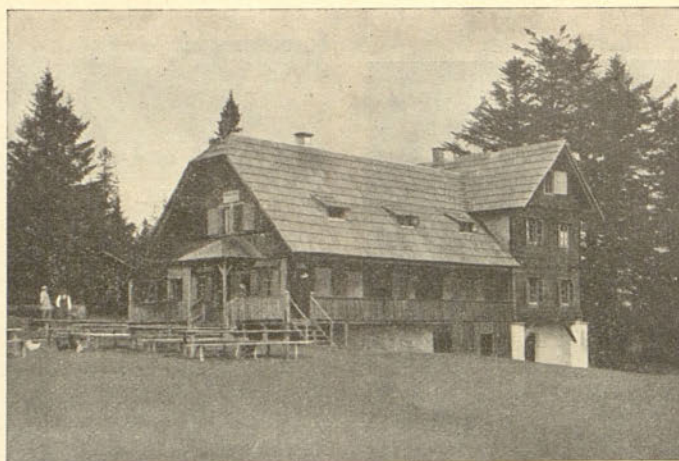
ČRNO JEZERO POD VELIKIM VRHOM

S poti
do naših koč...

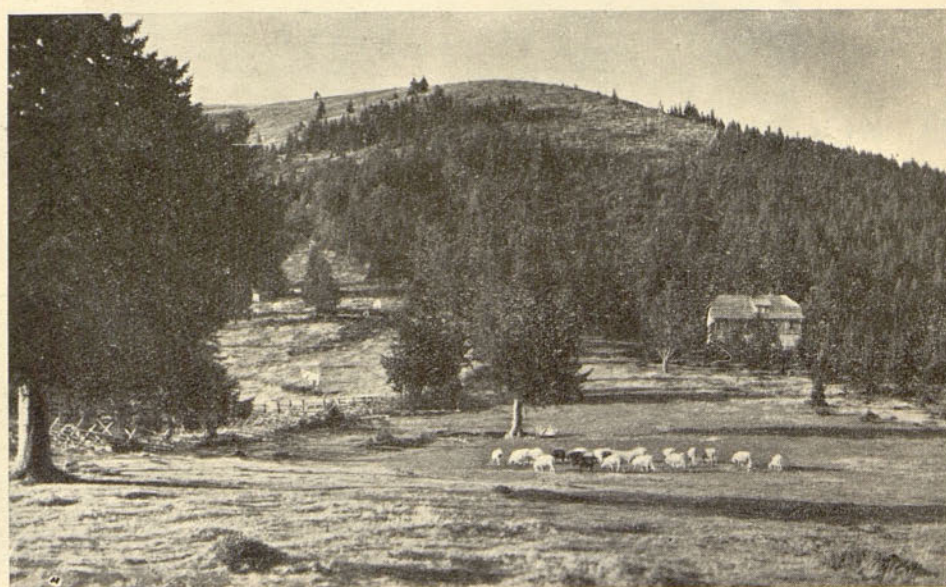
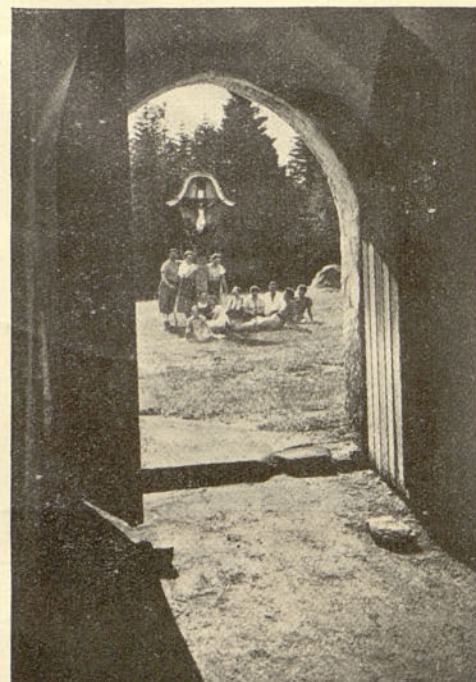
SV. TRIJE KRALJI, CERKEV IN KOČA

RUŠKA KOČA

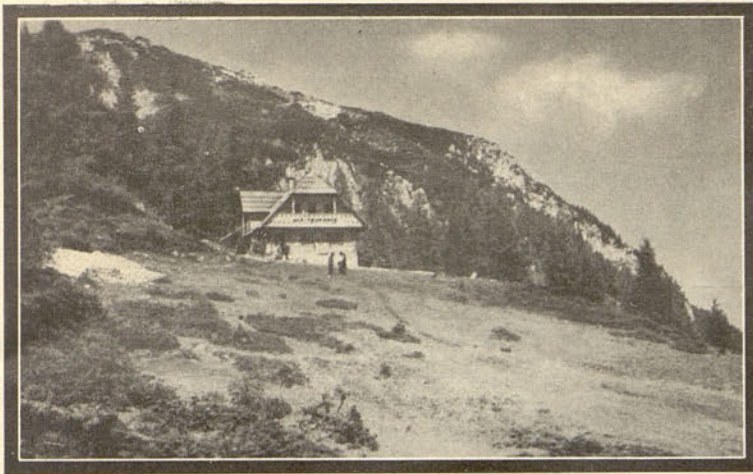

RAZGLEDNI STOLP
NA VELIKEM VRHU

SV. TRIJE KRALJI,
POGLED IZ CERKVE

KOČA NA SMREKOVCU

KOČA NA PECI

Večer na Ribniški koči.

Po blagodejni plohi, ki prežene neznosno poletno soparico in osveži telo in duha, zapiha pod večer zapadnik. Ozreš se proti Koroški. Tam, kjer je nebo najbolj umito, obstane oko na temnih, kopastih silhuetah, ki se ti bližajo in bližajo, da jih skoro dosežeš z roko.

Ej, te silhete in spomini in doživljaji pod vedrim pohorskim nebom! . . . Samo eno noč ali jutro na katerikoli jasi, v gozdu, na grebenu — in se vrneš tja spet in spet. V opojnem duhu po smrečju in smoli se ti zdi, da neprestano spremlja viteška pesem divjega petelina in hrepeneči lajež srnjakov, ko oba s silno ljubeznijo v srcih vabita oboževano družico novemu življenju naproti . . .

Zaželim si miru in tišine daleč od omotičnega mestnega vrveža, ki s svojo vsakdanjo enoličnostjo tako mori in tlači.

Le proč odtod!

Nasmehne se mi stara znanka z zapadnega in zame najlepšega dela Pohorja — Ribniška koči. Kolikokrat sem že pešočil pozimi in poleti skozi prijazno planinsko vasico Ribnico pod temnim smrekovim pobočjem, a vsakokrat se mi zdi na novo pobeljena in prenovljena. Od tukaj si v treh urah pri koči.

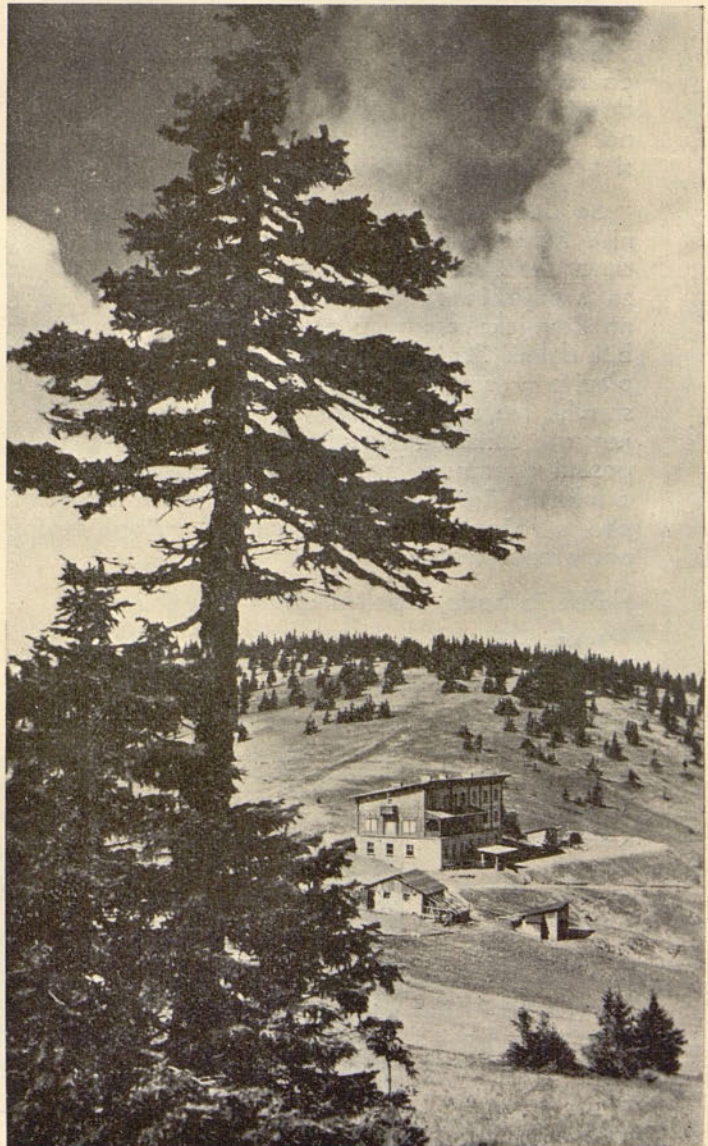
Poiščem prijatelja, ki se mi rad pridruži in izgineva v gozd. Menda je z vsemi tako, kot z menoj: v lesu izgine občutek osebnosti in zasanjaš o vsem, kar ti je najlepše in najdražje. Tako dobro je pri srcu, da bi objel veseljstvo.

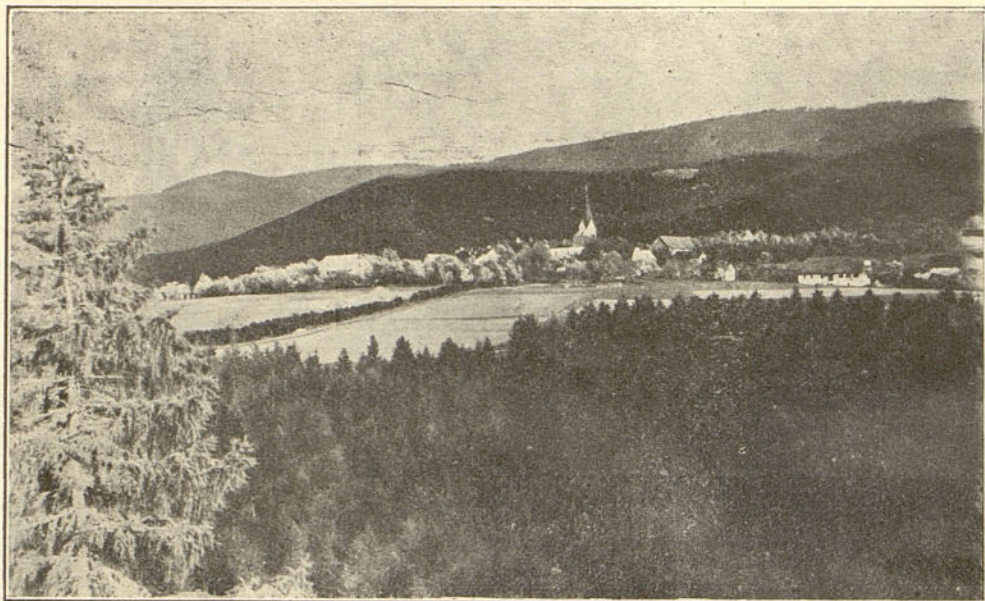
Mimo škripa težko obložen voz, najtrša realnost.

— Pa se spet dobro seka, kaj? —

— Seka se že, a služi siromašno . . . Tako je: Nam delo, drugim zaslužek. Kdaj bo te postave konec? . . . Hiii! —

Bilo kakorkoli, on ostane gozdar. —

RIBNICA NA POH.

Sva že mimo Pisnika. Pod njim se beli Ribnica, da razločiš vsako hišo. Noga zastane in občuduješ to lepo planinsko naselje z izredno ugodno lego in privlačno okolico. Lepšega letovišča si ne moremo misliti.

Še dobro uro in sva pri koči. Prijazna oskrbnica Rozika nama takoj postreže s čajem. Gledava skozi okno, gledava smreke in trate, ki se svetijo in rdiyo v večernem soncu. Nekje na Rovnjakovem vrhu zapoje petelin. Ne more biti daleč. Skok skozi okno in že se previdno plaziva v smeri petja. Zaslediva ga na visoki smreki. Na samem vrhu čepi in poje ves ožarjen od sonca. Prekrasna je njegova prastara pesem v temnem lesu in sončnih dolinah, pesem o mladih vitezih svojega rodu, ko so in še bodo peli v rožnatem jutru in bajnem večeru svojo neutešeno pesem.

Peli jo bodo, izpeli nikdar!

Hočeva se mu približati. Splaval je v modrikasto sivino dravske doline.

Na Košnjakovem vrhu sva. Sonce je zašlo in zdi se, kot da je umrlo življenje. Okrog in okrog mir in tišina.

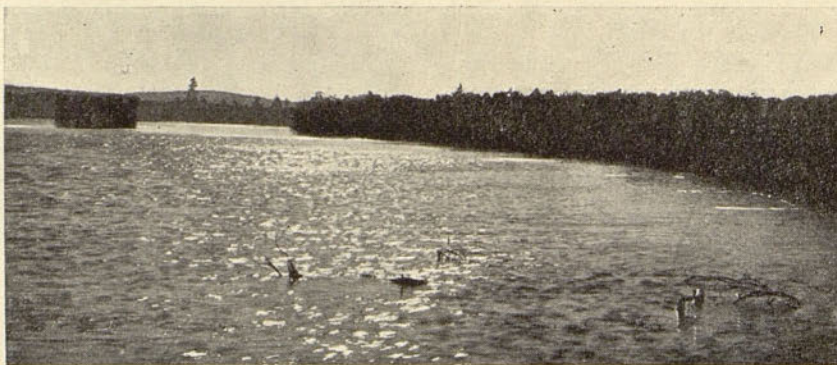
Na zapadu se vrhovi Savinjskih gora polagoma dvigujejo iz sivega obzorja in njih grebeni so obrobjeni z žarečo zlato nitjo. Na vzhodu obrisi daljnih gričev, na jugu neštivilno hribovje, molčeče in mrko, kot vojska pravljčnih velikánov. Na severu kipi iz modrikastih megel belo valovje avstrijskih Tur, ki se še svetijo v žarkih že zašlega sonca. Tisoči teh valov izpolnjujejo horizont in v večnem menjavanju si sledijo grebeni ter tonejo kot veličastne in nedoumne sanje.

Dravska in Mislinjska dolina sta zastrti z gostim mrakom. Tu in tam prereže tišino pasji lajež ali ropot vlaka.

Nebo je razkošno posejano z dragulji, ki pomžikujejo tajinstvenemu šumenju lesa. Nemo strmiva s prijateljem v to nepopisno lepo sliko in nemo rešujeva večno uganko.

Za tako noč na Ribniški koči ni besed.

RIBNIŠKO JEZERO

Troje naših tipov.

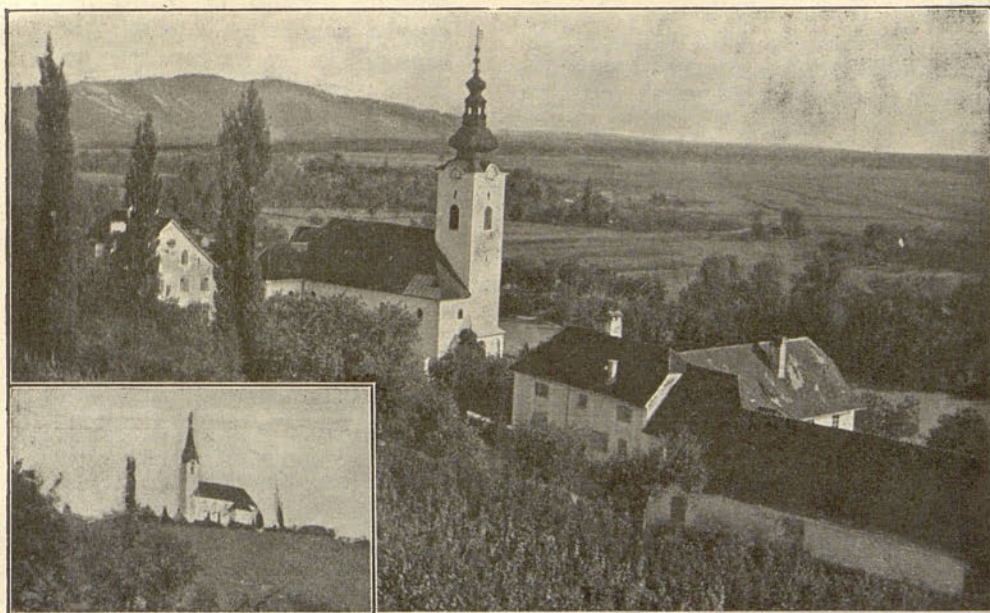
Tudi človek je z ostalim organskim svetom vred podrejen izvestni prirodni zakonitosti, ki polaga njegove armade na skupno bazo, a istočasno kleše priroda vanje sama sebe. Vpliv njenih posebnosti — površinski značaj, podnebje, geološka struktura i. t. d. — izoblikuje človeka sicer neopazno, a neizbežno. Potrdilo za to imamo v pojmih „gorjan“ (hribovec), „poljanec“ (ravenc), „goričan“, Trojica teh tipov predstavlja medsebojno različnost vnanje, a še bolj notranje ali duševne gradnje.

Duševnost je izraz okolja, kjer se človek razvija, a ne le pozitivnih zakonov, oziroma člo-

veške družbe, ampak tudi dotične neposredne prirode. To dejstvo je za pravilno presojo in razumevanje krajevnega tipa zelo važno. Ta dva činitelja — priroda in družba — mu oklešeta izvestne vnanje gibe in notranje zelo trdne, večkrat neizbrisne znake.

Naša pokrajina s tako pestro prirodo ima vse tri tipe: gorjana, goričana in poljanca.

Planinca zanima predvsem gorjan — naš Pohorčan, Kozjačan, Savinjčan, n katerim ga najčešče vodi pot. Spoznanje človeka pa ni tako lahka reč; česta samohvala v zmožnosti hitrega in točnega spoznanja je navadno preuranjena.

SV. PETER

Le redki so tako tenkočutni psihologi, da prodró v človeka že s kratkim stikom. Vsako živo bitje, zlasti pa človek, ima namreč prikrita sposobnosti za spretno izmikavanje. Zato se kaj rado zgodi, da prav v trenutku, ko koga „pogodiš“, spolziš sam na led.

Zato je planincu, ki želi prodreti v dušo dotičnega ljudstva, vedno in povsod potrebno in koristno pravilo: Sebe spoznaj, onega spoznavaj! Ta nauk pove dovolj, da je spoznavanje drugih najčešče kočljiva zadeva.

Vzemimo za primer pohorskega gozdarja. Z lesom se ukvarja in z njim pogovarja, les mu šepeče, pronica vanj in riše v njegovi duši samega sebe — veličastnost in globino svoje tišine, pravljico tajno, resnost, moč. . . Sebi šepeče gozd v neizpremenjenem ritmu kot bi šel preko vsega z nekim trdno zapisanim pravom in resnico, otroško udano srka dobroto sonca in prisluškuje luninim pomenkom.

Sekira, žaga, zagvozda in bat pojejo vedno isto pesem, ki reže gozdno tišino, reže orjakom življenje, ga deli in drobi. Bolestno odjekne, ko se orjak onemoglo nasloni na soseda ali telebne na tla. In spet je tišina v lesu in gozdarjevi duši — uporna tišina. Gozdar molči, zaklenjen vase, molči iz dneva v teden in mesec. Kaj bi besedičil, komu in čemu, ko pa ni to v skladu z njegovo trdo realnostjo! Sicer pa je vse okrog njega — les, gora, planina in nebo v tako veličastni harmoniji molka. Ali ni Pohorčan v svojem bistvu verna slika te veličastne prirodne slike?

Kolikokrat pa ga promatramo od te strani in se mu skušamo približati od njemu najbližje strani? Samo tod prodremo v njegovo sredino, ki je še vedno klena in se nanjo lahko oslonimo. —

Ali naj vzporedimo tega človeka z onim s svetlih, sončnih goric? Le one redke temne

proge, ki se v enakomernih presledkih vrsté po nizkih grebenih, spominjajo na resnost pohorskih in drugih višin.

Pod vedrim nebom Slovenskih goric je živahnost, kri sili v poskočnost in razigrano voljo, ki je je ta zemlja polna. Kaj bi neprestano nihal med mujo in skrbmi! Zaukaj in zapoj, poskoči in zapleši, da se razživiš in bruhne iz tebe vsa vsrkana bujnost bogatih grudi te deviške zemlje!

Pesem vsa ta zemlja, pesem v goričanu, a ona živa, čustvena pesem, ki vžiga.

En starček je živel . . .

Živel je in živi tod še vedno, živi v sebi, v sinu in vnuku. Iz prirodnega bogastva in socialnega siromaštva kipi svetla pesem, vzkipi in vedno bolj bolešno utone. Tako zahteva ta sončna zemlja.

In poljanec?

Z njim smo dobri znanci — naš sosed je, ki spaja gorjanca z goričanom, nekaj most za

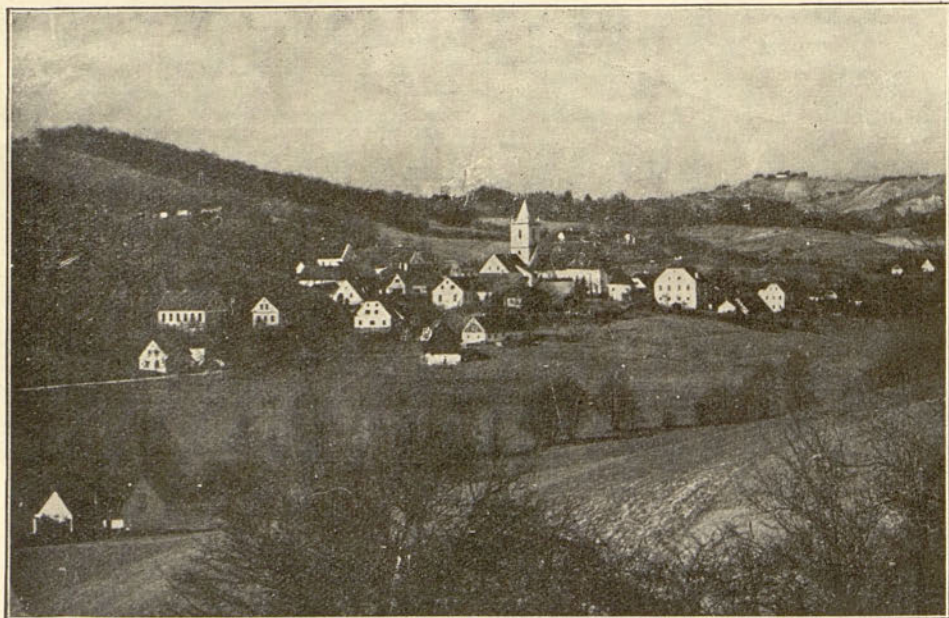
vez dveh bregov. Tudi on je s svojimi naselji na ravni ploskvi v živahnem medsebojnem prelivanju. Vodoravna tla mu lajšajo napor v boju za vsakdanji kruh. Vse izvrši z večjo lahkoto in hitreje nego ostala dva. Elementarne nezgode pa ga lahko tudi prej izigrajo, pa bilo to na bogatih ali bolj skopih tleh, kot je n. pr. naše Dravsko polje.

Zato je poljanec bolj okreten in nadkriljuje ostala dva tipa v prilagodljivosti in dostopnosti novotam in v — nestrpnosti. V svoji celotnosti in živahnosti nalikuje bolj goričanom.

Večja naselja in česti stiki z mestom so ga razgibali in je bolj dostopen utripom novega časa.

Tudi o njem moremo trditi, da je v kljub teži časa še vedno dovolj zdrav.

Taki so sinovi naših planin, goric in ravnin. Mogoče motijo ta akord neprijetni pojavi iz družbe nezaželenih gostov, ki senčijo pristnost, samoniklost in zdravo sredino te trojice. A to so le ekscesi.

JARENINA

Naš gozd = naše zdravje, naše bogastvo.

Skoro ves teden smo kolovratili po strmih pohorskih poteh, kuhali si na prostem, spali v zasilnih kočah iz vejevja ali v najboljšem slučaju po senikih, skozi čisto ozračje nas je palilo solnce in vsi zagoreli smo se koncem ture spuščali v ravnino proti Račju. Tedaj smo opazili nekaj nenavadnega: od vseh strani so nam zadišali najrazličnejši vonji, zavdarjalo je po dimu in vlažni slami, z njiv se je širil ostri in sladki

zadah po gnoju in plodnosti. Že na daljavo smo zavohali dolinsko naselje in lahko bi se prepustili nosovom, da nas vodijo naravnost domov. Stvar je bila seveda priprosta: čisti pohorski zrak, prost vseh primesi, ki smo ga uživali zadnje dni, nam je zostril čut vonja do popolnosti. Pohorski gozd s svojimi Smolnatimi smrekami in osvežujočim ozonom nam je pripravil to malo presenečenje.

Ogromne zaklade zdravja, bogastva in lepote skrivajo v sebi naši štajerski gozdovi. Tipične spodnještajerske pokrajine, idilično-mehkobe v ravnini in nizkem gričevju, zagonetno — mogočne v gorskih predelih, si ne moremo zamisliti brez njenih gozdov. Med njivami in travniki se temnije lise dolinskih gajev, vsi plodni griči nosijo temnozeleno krpe svojih gozdičkov, a nad vso to živopisnostjo se dvigajo mrke mase Pohorja, Kozjaka, Boča in Donačke gore, kjer rasto ogromni iglasti gozdovi.

Večina naših gozdov raste na absolutnih gozdnih tleh, ki se trajno ne dajo uporabiti za kako drugo vrsto kulture. Relativna gozdna tla, ki bi se z malo težkoč lahko porabila za drugo uspešnejšo kulturo, so le malo pokrita z gozdovi. Pridni naš Podravec izrabi čim koristnejše vsako krpo zemlje. V dolinah in po nizkem gričevju panonske flore, rasto mešani listnati gozdovi stasitih hrastov in cerov, črnih gabrov in jesenov. Ob vznožju višjih hribov rastejo bukve, pomešane s kostanji, višje gori, v območju predalpske flore, so čisti bukovi gozdovi, med njimi samevajo posamezna debela belih borovcev. Zgoraj pa pričenjajo skrivnostni smrekovi in jelovi gozdovi. Na večjih višinah se iglavci krivenčijo, pokrivajo z lišajem, ki visi z njih, kakor siva starčevska brada; posušena debela, ki jih je oplazila strela, s polomljenimi vejami in vrhovi, štrlijo v zrak kakor stoječi nepokopani mrličji. Okrog pohorskih barij, pri Ribniških in Št. Lovrenških jezerih, kjer se zbira črnkasta voda, raste pritlikavi borovec; v čistem ozračju, daleč od naselj, daje ta pokrajina otožen vtis osamelosti.

Gozd ni mrtev. Med ogromnimi debli stoletnih jelk, v gorskih zatišjih in divjini diha čisto posebno življenje. Ko oprezno korakaš preko gozdne jase, ugledaš živahno srnjo družino, ki se ti preplašena umakne. Divjačina visokega lova je številno zastopana. V skalovitih predelih živijo gamzi, po prostranih loviščih se skrivajo divji prašiči, lisice, jazbeci, kune in druga divjačina. V hladnih gorskih potokih, po tolmunih pod vodopadi živi potočna postrv. Ko bukva vzbrsti v dolinah, zabrusijo divji petelini, ruševci se togotno pozivajo na boj.

Toda še nekdo je tu — človek! Gozdovi se ne razvijajo svobodno samo pod vplivom prirodnih sil — naš delavni slovenski človek je že v davnih stoletjih posegel v prirodni tok in ustvaril iz pragozda kulturno področje, ki mu služi v zadovoljevanje njegovih potreb; gozd je postal predmet njegovega gospodarstva.

Glavni cilj vsakega gozdnega gospodarstva je čim boljše in trajnejše kritje potreb narodnega gospodarstva. Gozd daje dvojne koristi: individualne in kolektivne. Individualne, t. j. neposredne materialne koristi daje gozd s svojimi glavnimi pridelki — lesom, in postranskimi — drevesno skorjo, steljo, gozdnimi plodovi. Pretežno iglasti gozdovi osrednjega in severnega

Pohorja spadajo med najbogatejše in najdonosnejše slovenske gozdove. Ob Bistrici, Lobjnici, Velki, Poljskavi, Ložnici in še drugih potokih brni neumorno cela vrsta žag; nad koriti šumnih gorskih potokov se drzno vzpenjajo lesene vodne riže za spuščanje lesa, ki vežejo najoddaljenejše vrhove s prometnimi dolinami; lesna trgovina in industrija se razvijata v dravski dolini in drugod pod Pohorjem, po Dravi in Savinji veslajo splavarji in spravljajo lesno bogastvo v tujino — tja do spodnjega Podonavja.

Kolektivne — idealne koristi od gozda uživa vsakdo, ki tudi ni lastnik gozda: gozd vpliva na podnebje kraja, regulira vodne izvirke in reke, ščiti zemljišča pred udari in katastrofami, učinki vetra in vode, vpliva na ljudsko zdravje in estetiko.

Gozd učinkuje v večjih kompleksih kakor jезero: v svoji okolici ustvarja posebno podnebje. Od meteoroloških činiteljev, ki določajo klimo vsakega kraja, sta najvažnejša vlaga in toplota. Gozdni zrak je podnevi hladnejši, ponoči pa toplejši od zunanjega, ker drevesne krošnje preprečujejo večje spremembe temperature. Pozimi je zrak v iglastih gozdnih toplejši. Te svoje lastnosti gozd prenaša na svojo okolico — izenačuje torej prevelike temperaturne spremembe.

Vlaga gozdnega ozračja je večja od vlage na prostem. Vendar gozda ne smemo smatrati za izvor padavin, temveč samo deluje na krajevno porazdelitev padavin.

Gozdovi so neprecenljive zdravstvene važnosti, posebno v bližini velikih naselij. V tem je velika prednost Maribora in drugih spodnještajerskih krajev, ki imajo v svoji bližini ogromne gozdne površine. V gozdnem zraku ni ubijalskih bolezenskih kali, ki ogrožajo naše življenje na vsakem koraku. Pri oksidiranju različnih eterskih olj se poraja aktivni ozon, ki daje gozdnemu ozračju znano opojno svežost. Vdihavaš ga in veš, da vdihavaš zdravje samo. Opije te in opijani! Na eterskih oljih so posebno bogati iglasti gozdovi, njihov z ozonom prepogani zrak direktno ubija kužne klice, tako, da tu ni pogojev za razvoj raznih bolezni.

Naše gozdne turistične postojanke niso torej samo prehodne turistične in smučarske točke, temveč predstavljajo v sezoni stalna letovišča in odlična klimatska zdravilišča. Čisti gozdni zrak, poletni hlad in zaščita pred vetrovi so najprimernejši pogoji za okrepitev bolnikov in letoviščarjev, ki si v gozdni tišini iščejo počitka in rezervnih moči za nadaljnje delo.

Estetski in etični pomen gozdov, ki v najvišji meri osvežuje človeški duh, vpliva na razvoj estetskega okusa, umetniškega smisla in na vse duševno življenje človeka. Vedro mladostno razpoloženje in dobra volja spremljata vsakega obiskovalca naših gozdov. Bivanje v prosti, nedotaknjeni prirodi oplemeniti vsa naša svojstva. Ta dobredejni vpliv gozda postaja tem važnejši

in potrebnejši, čim nervoznejše je naše vsakdanje življenje, ki v surovi borbi za obstanek izčrpava posameznika in skupnost.

„Zemlja je obolela od pomanjkanja gozdov“ — je rekel grški filozof Platon. To dobro vedo v modernih državah, ki svoja milijonska mesta

obdajajo z umetnimi gozdnimi nasadi, da bi tako izboljšali težko, z dimom in bakterijami nasičeno mestno ozračje. Zato ne bomo nikdar znali dovoljno ceniti svojih naravnih gozdov, ki po zdravju in lepoti daleč prekašajo vse umetne človeške tvorbe.

Mariborsko mestno olepševalno društvo.

Med najstarejša društva v našem mestu spada nedvomno „Mariborsko olepševalno društvo“, ki bo kmalu praznovalo svojo 70 letnico obstoja. Temu društvu je bila poverjena naloga, da skrbi za mestni park, mestne nasade, da dela sistematično na olepšanju našega mesta. Iz skromnih početkov se je to društvo razvilo v pomembno mestno ustanovo. Naš lepi, naravnost imponantni mestni park in razni drugi nasadi zgovorno pričajo, da je to društvo zasledovalo svoj cilj z neumorno pridnostjo in široko razgledanostjo. Zlasti v povojnih letih je bilo mnogo novega. Mestno olepševalno društvo je uredilo in prevzelo čolnarno pri „Treh ribnikih“, ki služi pozimi za javno drsališče, močno je pa tudi dvignilo in razvilo svojo vrtnarijo in drevesnico. Mestna vrtnarija in drevesnica sta danes že celo podjetje zase. Prevzelo je tudi skrb za olepšavo Kalvarije. Če bi bilo društvo vedno razpolagalo z zadostnimi sredstvi, bi bilo do sedaj uresničilo še marsikateri svoj široko zasnovani načrt.

Pa že sama bilanca dosedanjega dela dokazuje, da je mestno olepševalno društvo izredno aktivno.

Maribor je mesto zelenja. Najznačilnejši izraz mu daje ravno mestni park, ki mora zanimati

vsakega poznavalca drevesnih posebnosti in vsakega prijatelja prirode vobče. Ne samo častitljiva drevesa, med katere štejemo izredne velikane, krasne vrbe, posamezne edinstvene raritete, tudi nasadi s svojim razkošnim, raznolikim cvetnim svetom vzbujajo občudovanje dovtetnega sprehajalca po njegovih urejenih drevo-redih. Ta mestni park s svojimi „Tremi ribniki“ je svet zase, ki je mogel nastati in se razviti le ob skrbnem delu in vztrajni negi Mariborskega olepševalnega društva. Mnogo je to društvo že storilo, še več pa bo storilo, ako bo našlo več razumevanja in podpore v naši javnosti. Če je zunanje lice Maribora po svojem zelenem okviru, po svojem parku in njegovih nasadih tako prijetno, tako privlačujoče, je to predvsem zaslug tega društva, ki se tako redko imenuje v naši javnosti. Še marsičesa sicer pogreša naše mesto v pogledu svojega nadaljnega olepšanja. Toda če bo to društvo razpolagalo z dovoljnimi sredstvi, bo lahko svoje delo še bolj poglobilo in razširilo še na marsikateri mestni predel. Za vse je pa treba predvsem sredstev. Zato priporočamo naši javnosti, da pristopi k „Olepševalnemu društvu“, da podpre tudi samo, s svojo pomočjo in svojim sodelovanjem lepa stremjenja tega tako izrazito mariborskega društva.

Pristopajte kot člani in podporniki k

Olepševalnemu in Tujskoprometnemu društvu za mesto Maribor in okolico,

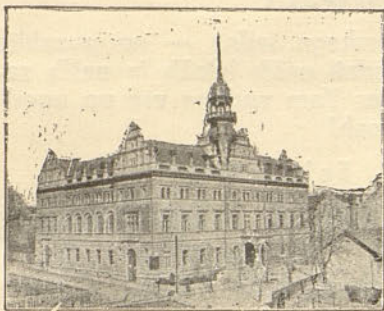
ki s svojo vrtnarijo in drevesnico vzdržuje mestne nasade in goji veslaški ter drsalni sport.

Vrtnarija in drevesnica v Koroščevi ulici 29

Goji vse vrste cvetlic in vrtnic; sadna, drevo-redna, okrasna drevesa, okrasno grmovje, konifere i. t. d. Izdeluje vence in šopke.

Obiskujte koncerte v mestnem parku!

POSOJILNICA

r. z. z o. p.

Maribor - Narodni dom

Ustanovljena leta 1882.

Stanje hranilnih vlog blizu 60 milijonov Din.
Rezervni sklad nad 10 milijonov Din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje najkulantneje.
Posojila se dajejo na hipotečni in osebni kredit.

PONTOS CENTRALA d. z o. z. MARIBOR

Meljska cesta 55

Telefon interurban 23-78

Edinstvena izdelovalnica Pontos-aparatom k polavtomatskim tehtnicam po kr. Ministrstvu za mere in dragocene metale v Beogradu

*Pontos =
aparat*

je v sami Sloveniji nad 100 najuglednejših trgovskih tvrdk preizkusilo na svojih Berkel in Cito tehtnicah skozi več let in konstatiralo, da je aparat neobhodno potreben vsakemu ekonomičnemu in naprednemu trgovcu!

Na razstavi
znižane cene!

Ljubljanska kreditna banka, podružn. Maribor

centrala v Ljubljani

najstarejši domači bančni zavod

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoče račune. - Kupuje in prodaja vrednostne papirje in valute. - Eskontira trgovske menice, daje trgovsko-industr. kredite pod ugodnimi pogoji. - Preskrbuje inkaso menic, kuponov in izžrebanih in amortiziranih srečk. - Devizne transakcije izvršuje najkulantneje.

Telefon št. 22-58 in 21-46.

Restavracija in pivovarna

UNION

Restavrater: **LOJZE LISJAK**

UNION

MARIBOR . ALEKSANDROVA C. 5

Moderno urejeni prostori. Veliki senčnati vrt. Vedno sveže pivo. Izvrstna kuhinja. Vina od najbolj priznanih vinogradnikov Slovenskih goric. / / Zmerne cene!

Obiskovalci

mariborskega tedna — ne pozabite si ogledati naših izložb in naših zalog, kjer Vam nudimo vse po ugodnih cenah!

železnina

PINTER & LENARD

MARIBOR / ALEKSANDROVA 34

Telefon 22-80, 22-82.

ZAŠTITNI ZNAK

*Podpirajte
domače
delo!*

*Kupujte
domači
sukanec!*

*J. Hutter in drug
Maribor*

Ivan Kravos

Maribor

Aleksandrova cesta 13

Tel. 22-07

OGLEJTE SI IZLOZBE!

OGLEJTE SI IZLOZBE!

Kartonaža in litografija

Bencina in drug

MARIBOR / MLINSKA ULICA 30

Telefon interurban 24-22

Brzjavi: Kartonaža

Mariborska tekstilna tvornica

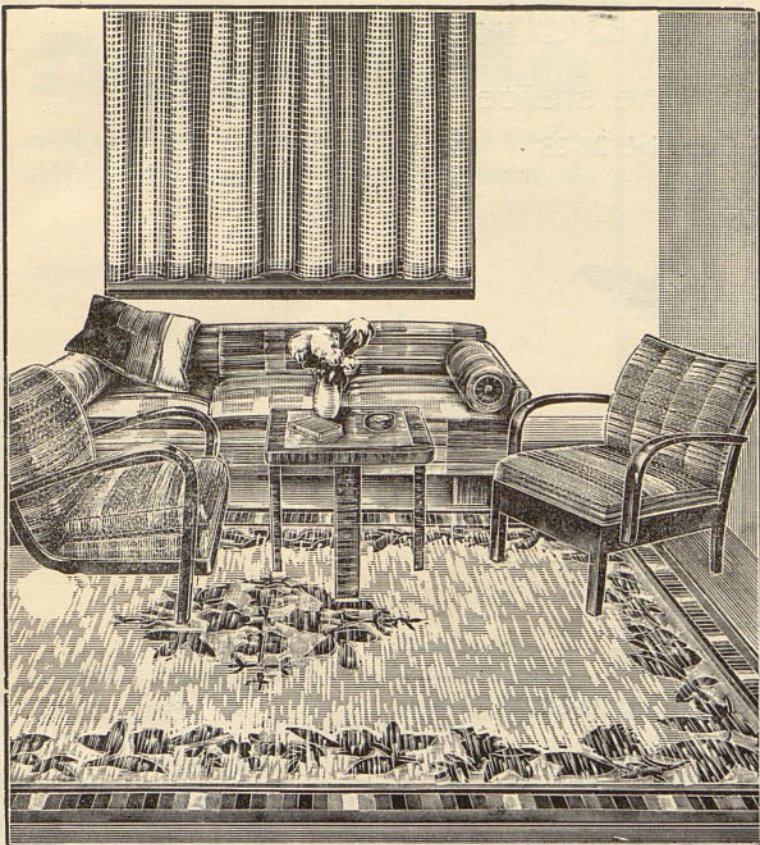
d. z o. z.

Tkalnica / Predilnica / Belilnica / Apretura / Barvarna / Tiskarna tkanin

MARIBOR, MOTHERJEVA ULICA 40

Telefon interurban št. 24-15 / Brzjavni: „Tekstiltvor“ / Železniška postaja: Maribor (Glavni kolodvor).

Kdor pride na Mariborski teden-gre k

WEKA"

Aleksandrova cesta 15

Velika razstava
stanovanjskih
potrebščin

LESENO POHIŠTVO
TAPECIRANO POHIŠTVO
PREPROGE
ZAVESE
LINOLEJ
STRAGULA

=JUGOSVILA=

družba z o. z.

tekstilna tvornica

MARIBOR

Vsakovrstna modna blaga in fisk iz prave in umetne
svile najboljše kakovosti

Telefon int. 28-33

=JUGOTEKSTIL=

družba z o. z.

MARIBOR

Popelin, blago za sportne srajce, damsko blago

Telefon int. 26-33

MARKO ROSNER

MARIBOR

Tekstilno blago vseh vrst

Telefon int. 22-32

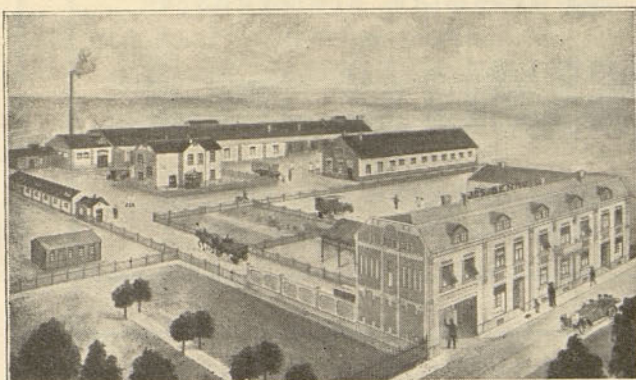
Svoje najukusnejše mesne izdelke in raznovrstne konzerve priporoča

Jos. Benko

tvornica mesnih izdelkov

I. jugosl. proizvodnja baconov in eksportno podjetje

Murska Sobota,

ki je glede obsega in konstrukcije eno najznamenitejših svoje vrste.

Podružnice:

MARIBOR, Glavni trg 16,
MARIBOR, Aleksandrova cesta 19,
CELJE, Kralja Petra cesta 13.
GORNJA RADGONA.

ZAHTEVAJTE CENIK!

Aga-Ruše

združene jugoslovenske tvornice acetilena in oksigena d. d. Ruše

priporočajo svoje prvovrstne izdelke:

KISIK (99.6%)

DISSOUS-PLIN (stisnjen in raztopljen aceten v jeklenih valjih).

APARATI in pomožni material za autogeno varenje vseh kovin.

Bogato ilustriran cenik s podrobnimi navodili pošljemo na zahtevo brezplačno. —

Interesenti se lahko vsak čas udeležijo **brezplačnega** varilnega tečaja v Rušah.

**Pohištvo, preproge
in posteljnina**

TEKSTAD.D.

za tekstilnu proizvodnjo

Telefon int. 23-12

Izdeluje: vrvice, trakove, čipke in vsakovrstno pozamenterijo ter je največja tovarna te stroke v državi.

Obrat: **MARIBOR — TEZNO**

Sedež: **ZAGREB, Praška ulica 1**

Tvornica za dušik d. d. Ruše

Telefon interurban 22-48

Telegr. Azot—Maribor

izdeluje in dobavlja:

UMETNA GNOJILA:

apneni dušik,
apneno sečnino,
nitrofoskal-I, II, III
in nitrofos ter

karbid,
elektro-korund, ferokrom, suhi led, in
amonjak.

Vinogradništvo Vinske kleti

Izdelovanje brezalkoholnih
grozdnih in sadnih sokov.
Najfinejše vermut vino.

Jos. Ornig, Ptuj

Zahtevajte samo

Petanjsko mineralno vodo

katera je vir človeškega zdravja!

Po svoji koncentraciji rudninskih soli in izredno **prijetnem** okusu **prednjači** **PETANJSKA SLATINA** pred vsemi sorodnimi mineralnimi vodami.

Lastnika: **Josip & Ivan VOGLER**, Petanjci. Pošta in železn. postaja **SLATINA RADENCI**. Tel. int. 3.

ŽIMNATE MADRACE

Z

VLOGO

SO MEHKE IN TRPEŽNE!

TAPECIRANO POHIŠTVO Z „ELITA“ VLOGO JE ZELO LEPO IN TRPEŽNO, TUDI AUTO SEDEŽI Z „ELITA“ VLOGO SO ZELO TRPEŽNI!

ELITA IZDELUJE

WEKA

Maribor, Aleksandrova 15

»Ljudska samopomoč«

zavarovalno podjetje za Dravsko banovino
MARIBOR . ALEKSANDROVA C. 47
(v lastni palači) nasproti glavnemu kolodvoru

zavaruje:

za **pogrebno** vse zdrave os. be od 17. do 70. leta do največ Din 10.000.— — za **doto** vse mladoletne od 1. do 16. leta do največ Din 25.000.—. **Ustanovljena** leta 1927, izplačala do danes **nad 32 milijonov** na pogrebninah in dotah in šteje nad **8000 članov**. — **Zaupniki** se sprejemajo za vsak kraj Dravske banovine proti primerni nagradi. — **Rezervni fond** znaša nad 7 milijonov dinarjev. — Zahtevajte brezobvezno in zastonj pristopne izjave.

Telefon 21-31 — Ček. račun: Pogrebna 10.526, Dota 14.954.

Inž. arh. JELENEC & inž. ŠLAJMER

gradbeno podjetje in tehnična pisarna
družba z o. z.

Maribor, Vrazova ulica
pri mestnem parku Telefon interurban 22-12

KAVARNA
JADRAN
MARIBOR
ALEKSANDROVA CESTA 36

(v neposredni bližini glavnega kolodvora)

Moderno urejena terasa, shajališče vseh slojev, na razpolago tu- in inozemski časopisi. // Točna in solidna postrežba.

JOSIP ŠEREC
TELEFON ŠTEV. 21-70

Največja
domača zavarovalna
družba

Jugoslavija

Centrala v Beogradu,
v vseh ostalih večjih mestih države
podružnice.

Glavni zastop MARIBOR, Slomškov trg.

Vodi vse zavarovalne branže.

VELIKA
IZBIRA

*Oblek,
pecila,
klobukov i. t. d.*

v KONFEKCIJI
JAKOB LAH
MARIBOR

*Kdor primerja
kvaliteto*

kupi

KARO

*Dobro
bo edinole z*

DR. OETKER JEVIM
pecilnim praškom
„Backin“

*Anton
Tavčar*

TOVARNA
MESNIH
IZDELKOV

*Maribor
Tavčičeva ulica*

*Mariborska mehanična
tkalnica in apretura*

Doctor in drug

Prijatelj za vse življenje

je dobro in zvočno glasbilo. Pri njem pozabimo skrbi in težave, povsod nas imajo radi, v sili si z njim tudi lahko služimo kruh. Dobra godala kupujete izredno poceni pri svetovno znani firmi MEINEL & HEROLD, kjer jih dobite naravnost iz tovarne, oziroma iz tovarniške zaloge.

klavir. harmonike din 790.-, gitare od din 128.-
enovrst. " od " 59.-, mandoline " 90.-
violine od din 65.-
tambure " " 60.-

Popolno jamstvo za vsako glasbilo. Brezplačno prejmete ilustrirani cenik, dovolj je kartica na

Meinel & Herold
d. z o. z., zal. tovarne glasbil in harmonik
Maribor

„SAVA“

OBČE ZAVAROVALNA D.D. V ZAGREBU
GEN. ZASTOP ZA DRAVSKO BAN. V LJUBLJANI
GLAVNO ZASTOPSTVO V MARIBORU

Telefon 20-55

Brzjavni naslov: Sigursava Maribor
Poštno čekovni račun v Ljubljani 13.200

Delniška glavica Din 10,000.000.— popolnoma vplačana. / Društveni garancijski fondi iznašajo Din 32,911.143.- / izplačane škode od ustanovitve društva Din 263,496.779.-.

Generalni zastop za dravsko banovino:

LJUBLJANA / SV. PETRA CESTA 2/I

Glavna zastopstva:

MARIBOR / ALEKSANDROVA C. 43/I

CELJE / CANKARJEVA ULICA 9

Zastopstva v vseh večjih krajih.

Vodi zavarovanja vseh vrst.

*Pivovarna
„Union“*

LJUBLJANA—MARIBOR

Priporoča svoje izborne izdelke:

svetla in

črna piva

v sodih in steklenicah!!

Pekovski kvas, spirit vseh vrst!

Mestna podjetja Maribor

Le s plinom

skuhate hitro, dobro in poceni.

M. P. Plinarna

Vam najsodobneje uredi vse plinske naprave.

Predno si uredite

razsvetljavo svojega stanovanja in prej ko si nabavite električne in plinske aparate za gospodinjstvo, posvetujte se in oglejte si ob enem veliko zalogo lestencev, svetilk, najnovejših izprašilcev, kuhalnikov i. t. d. v

Prodajalni mestnih podjetij

GLAVNI TRG 14.

Udobna vožnja

je pogoj dobremu razpoloženju na izletih. Poslužujte se pri skupnih izletih, kakor tudi pri opravkih v mestu

autobusov Mestnega autobusnega prometa

Thoma & Co.

mehanična tvornica svilenih izdelkov,
barvarna, apretura in tiskarna

Izdeluje različne vrste blaga in sicer:

Crepe de chine, Crepe satine, Crepe mongol, Crepe marocaine, Crepe imprimé. Modna svila v različnih izdelavah. Svila za podloge za dame in gospode. Razni svileni brokati, vse vrste jacquardnega blaga, brokat za odeje, satin za odeje, svileni naglavni robci, charpes in schwals.

Maribor -- Pobrežje

Telefon 21-76

Telegram: Thoma, Maribor

JULIO MEINL

uvoz kave

Obiščite nas

v I. nadstropju

trgovske

razstave

Kava, čaj,

čokolada

uvoz čaja

Obiščite našo

podružnico

Gosposka ul. 7

Kolonijalno in

špecerijsko

blago

JULIO MEINL MARIBOR, Gosposka 7

Zdravilišče Radio-Therma, Laško

Leži ob glavni železniški progi: Beograd-Zagreb-Maribor-Wien in Ljubljana-Maribor-Wien — Postanek brzovlakov — Najugodnejše zveze v vse smeri

Odprto skozi vse leto.

Radio-thermalni vreli 37° C. Najučinkovitejše zdravljenje pri naslednjih indikacijah: revmatizmu vseh vrst, ženske bolezni, arterioskleroza, znižanje krvnega tlaka, obolenje in izčrpanost živčevja, rekonvalescenca.

Dietetično zdravljenje — Elektroterapija — Masaža.

Pred- in posezona.

Pavšalna penzija: za 10 dni din 600.—, za 20 dni din 1.100.—. V tej pavšalni penziji je všteta hrana, stan, dnevno po ena kopel, zdravniška ordinacija in vse takse.

Glavna sezona.

Hrana à la carte po zmernih cenah. Prvovrstna kuhinja.

Lepa okolica. Krasni izleti. Milo podnebje. Kopanje in veslanje v reki Savinji (29° C). Sončne in zračne kopeli. Senčnat park. Concerti in ples. Avtobusne zveze. Brzjav in telefon. — Zahtevajte prospekte!

„Gambrinus dvorana“

MARIBOR

vogal Gregorčičeve in Gledališke ulice.

Zbirališče vseh tujcev. Najlepši brezprašni vrt v Mariboru. Vedno sveže Tscheligijevo pivo. Izborna vina. Prvovrstna domača hrana. Moderno kegljišče na razpolago.

Točna postrežba.

Cene zelo solidne.

Se priporoča R A Č I Č.

Dobrna

PRI CELJU

Za srčne, živčne in ženske bolezni, počitka potrebne! — Topli naravni vrelci ter vsa ostala zdravilna sredstva, ki vračajo človeku duševne in telesne moči. S planinskim zrakom nasičene livade in gozdovi, vabljivi nasedi, osvežujoči vetrovi bližnjih gor, krasni izprehodi in izleti, vse to ustvarja stopnjevano zavest življenjske moči vsakomur, ki je svoje sile izčrpal v trdi borbi za obstanek.

Dobrna je eno izmed prirodno najlepših zdravilišč Jugoslavije.

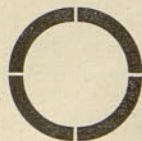
V spomladanski in jesenski sezoni kompletno 20 dnevno zdravljenje za nižano ceno din 1.100.- do din 1650.-. — Sezona od 15. aprila do 31. oktobra. Zahtevajte prospekte!

SPLOŠNA STAVBENA DRUŽBA

MARIBOR-TEZNO

Telefon interurban 20-57

Brzjavni: Splostad

Delavnica za železne konstrukcije, mostove in rezervoarje. / Oddelek za električno in autogensko varenje. / Tvornica vijakov, zakovic in drobne železne robe. / / / /

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

tovarne v Celju in Hrastniku

proizvaja:

Solno in žvepleno kislino
Kalijev in natrijev soliter
Kristalno sodo in pralni prašek
Glauberjevo in grenko sol
Žgano apno in klajno apno
Rudninski in kostni superfosfat
Fosfatno žlindro in mešano gnojilo KAS
Železno-oksidge barve in zeleno galico
Vodotopna olja za industrijske svrhe
Sredstva za zaščito rastlin
Alkaloide opiuma in druge farmacevtske preparate

Vprašanja in naročila na naslov:

**Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.,
Hrastnik.**

Dravska banovina

SADNI SOK

RENETA

je izdelan na najnovejši higijenični način iz naravnega svežega sadja.

RENETA

je jabolčni sok brez alkohola, zato pijte dnevno

RENETO.

zahtevajte

RENETO

v vseh trgovinah in kavarnah.

Adalbert Gusel

INDUSTRIJA SADNIH SOKOV, MARIBOR

August Ehrlich Maribor

TEKSTILNE TOVARNE

VIGOGNE PREDILNICA — TKALNICA
IN TVORNICA VATE

Telegr. naslov: TEXTILEHR, MARIBOR — Tel. interurban: 22-09

Bančni konto: Prva hrvatska štedionica, podružnica Maribor

Konto Pošt. šted. Ljubljana: tkalnica 16.434, predilnica 10.909

Proizvodi v predilnici:

vigogne preje in preje iz bombaževih odpadkov, surove in barvane, za tkalnice, pletilnice in trikotaže, bourrette preje, vozlane preje, flamme preje, češljane preje ter druge efektne preje.

Proizvodi v tkalnici:

bombažaste hlačevine, polvolneno blago, blago za damska oblačila, moški in damski bourrette, surov in barvan, damsko modno blago.

Proizvodi v oddelku za vato:

odejne vate iz bombaževih odpadkov, čistega kitajskega bombaža ter čiste ovčje volne, klejere konfekcijske in krojaške vate v vseh kvalitetah.

Vse vrste zidne in strešne opeke

kakor strešno zarezno, bobrasto, dvozrezno prešano opeko, luknjasto opeko, tlakovnike, votlo opeko v 2 in 6 kratni velikosti navadne zidne opeke za štedljivo zidanje, specialne medstenske plošče „Porolith“, 3, 5, 8, 12 cm debeline za vzdavo podstrešnih stanovanj, vmesnih sten, za ognjevarno obloženje lesenih sten in za toplotno izolacijo

dobavlja po najnižjih cenah in najboljši kakovosti

Opekarna Lajteršberg Franc Derwuschek Košaki pri Mariboru.

Samo prvovrstna, na najmodernejši način strojno izdelana „Laporit“-strešna in zidna opeka, posebno velike trdnosti in izredne odpornosti proti vsem vremenskim vplivom.

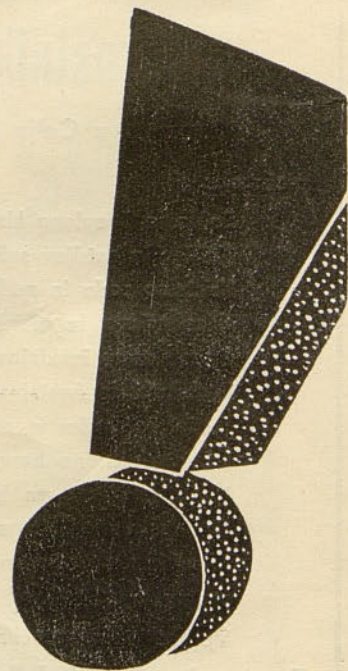
Ima najmanj trikratno trpežnost od navadne opeke iz ilovice in ni absolutno skrivljena!

Lastni industrijski tir ali na željo dovoz do odjemalca!

Zahtevajte brezplačno prospekte in cenike!

7. Obiščite

MARIBORSKI TEDEN

PUTNIK Vam nudi že 1 ali 2 dni pred potovanjem vse železniške karte po originalnih cenah, z vsemi možnimi popusti.

PUTNIK Vam izdaja za vse evropske države vozne karte, veljavne 60 dni, po najugodnejših dnevnih tečajih, kar je spričo omejitev za izvoz denarja velikega pomena, neglede na ostale neprijetnosti, ki s tem odpadejo. Vozne karte se dobijo tudi za povratek.

PUTNIK Vam preskrbi vize za vse države ter kupuje in prodaja marke, franke, lire, dolarje, penge in ostale valute vseh držav sveta po najugodnejših dnevnih tečajih.

PUTNIK organizira izlete in društvena potovanja v poučne in zabavne svrhe z avtokari, vlaki in parobrodi ter prodaja legitimacije za vse tu- in inozemske velesejme.

PUTNIK Vam nudi brezplačno prospekte vseh krajev in daje vse informacije za Vaša potovanja, posebno glede raznih popustov.

PUTNIK Vam daje zanesljive podatke o hotelih doma in v inozemstvu, rezervira sobe in izdaja hotelske kupone. Nudi Vam tudi podatke o letoviščih, planinskih kočah in zave-tiščih.

PUTNIK ima zastopstva: Jadranske plovitve, Sušak; Dubrovačke parobrodne plovitve, Du-brovnik; Jugoslavenskega Lloydja, Zagreb; Zetske plovitve, Cetinje; Drž. rečne plovitve Kraljevine Jugoslavije, Beograd; Lloyd Triestino, Trieste; Hamburg—Amerika Linie, Ham-burg; Wagons Lits, Paris; Mitropa, Berlin; Aeroput, Beograd; Cidna, Paris; Lufthansa, Berlin; vseh večjih autobusnih prog ter vseh velikih evropskih potovalnih birojev: CIT, CEDOK, IBUSZ, MER, ORBIS, OVB itd.

PUTNIK prodaja vozne rede ter raznovrstno potniško in turistično literaturo.

PUTNIK ni nikako pridobitno podjetje, ker porabi vse svoje dohodke izključno le v prid pospeševanja tujkega prometa ter vrši na ta način važno narodno-gospodarsko misijo.

ZATO KUPUJTE VSE VOZNE KARTE, PRODAJAJTE IN KUPUJTE VSE VALUTE V LASTNEM INTERESU EDINOLE PRI „PUTNIKU“. S tem si prihranite mnogo časa in denarja!

PUTNIK ima izključno pravico oddajati reklamne prostore na železniških objektih, in sicer na kolodvorih, v vlakih, v čakalnicah, vzdolž železniške proge itd. Poslužujte se te zelo ugodne in najučinkovitejše reklamne možnosti. Zahtevajte ponudbe!

„Putnik“

Društvo za promet potnikov in turistov v Kraljevini Jugoslaviji.

Centrala: Beograd, Kolarčeva 1.

Zastopstva v Sloveniji:

Tujskoprometna zveza v Mariboru

Maribor, Trg svobode, grad, tel. 21-22, dir. 21-29
Maribor, glavni kolodvor, tel. 26-69
Celje, Aleksandrov trg 1, tel. 119
Ptuj, Florjanski trg, tel. 23
Rogaška Slatina (sezonska), tel. 1
Št. Ilj (za avtomobiliste), tel. 6
Gornja Radgona, pri pošti, tel. 21
Dravograd, Hotel Komauer, tel. 2

Zveza za tujski promet v Ljubljani

Ljubljana, Gajeva 3, tel. 24-72
Ljubljana, Hotel Metropol, tel. 33-84
Bled (sezonska), tel. 85
Jesenice, na kolodvoru, tel. 11
Planina pri Rakeku
Kranj
Podkorensko sedlo

Ostala zastopstva v Jugoslaviji:

Beograd, Banjaluka, Bitolj, Crikvenica, Dubrovnik, Kotor, Mostar, Niš, Novi Sad, Osijek, Petrovgrad, Rab, Sarajevo, Skoplje, Sombor, Split, Stari Bečej, Subotica, Sušak, Šibenik, Vel. Kikinda, Vrnjačka banja, Vršac, Zagreb.

Oficijelni turistični biroji v inozemstvu:

Berlin, Brno, Budapešt, London, Paris, Praha, Salonique, Wien.

žeja!

je
zelo nadležna
in v času poletne
vročine mori človeka,
da jo prav težko prenaša.

Da ublažimo notranjo vročino, popijemo
včasih vse, kar se nam nudi pitnega, brez
da pomislimo na mogoče zle posledice.

Znani prof. Kionka je ugotovil, da je
najbolj zdrava pijača za pogasitev žeje
naravna mineralna voda, katera vsebuje
kolikor mogoče malo NaCl.

Tej zahtevi prav idealno odgovarja Ro-
gaška slatina vrelca "Tempel".

Razen tega pa Rogaška slatina pospešuje
še delovanje prebavnih organov in izme-
no tvarin.

Radi tega tudi uživa neoporečen svetovni
sloves kot zdravilna voda pri boleznih
jeter, žolčnih vodov, prebavnega trakta
in izmene tvarin.

Ako jo pijete samo, s sadnimi soki ali
z vinom, vedno Vam bode Vaš organizem
hvaležen za

R o g a š k o s l a t i n o .

